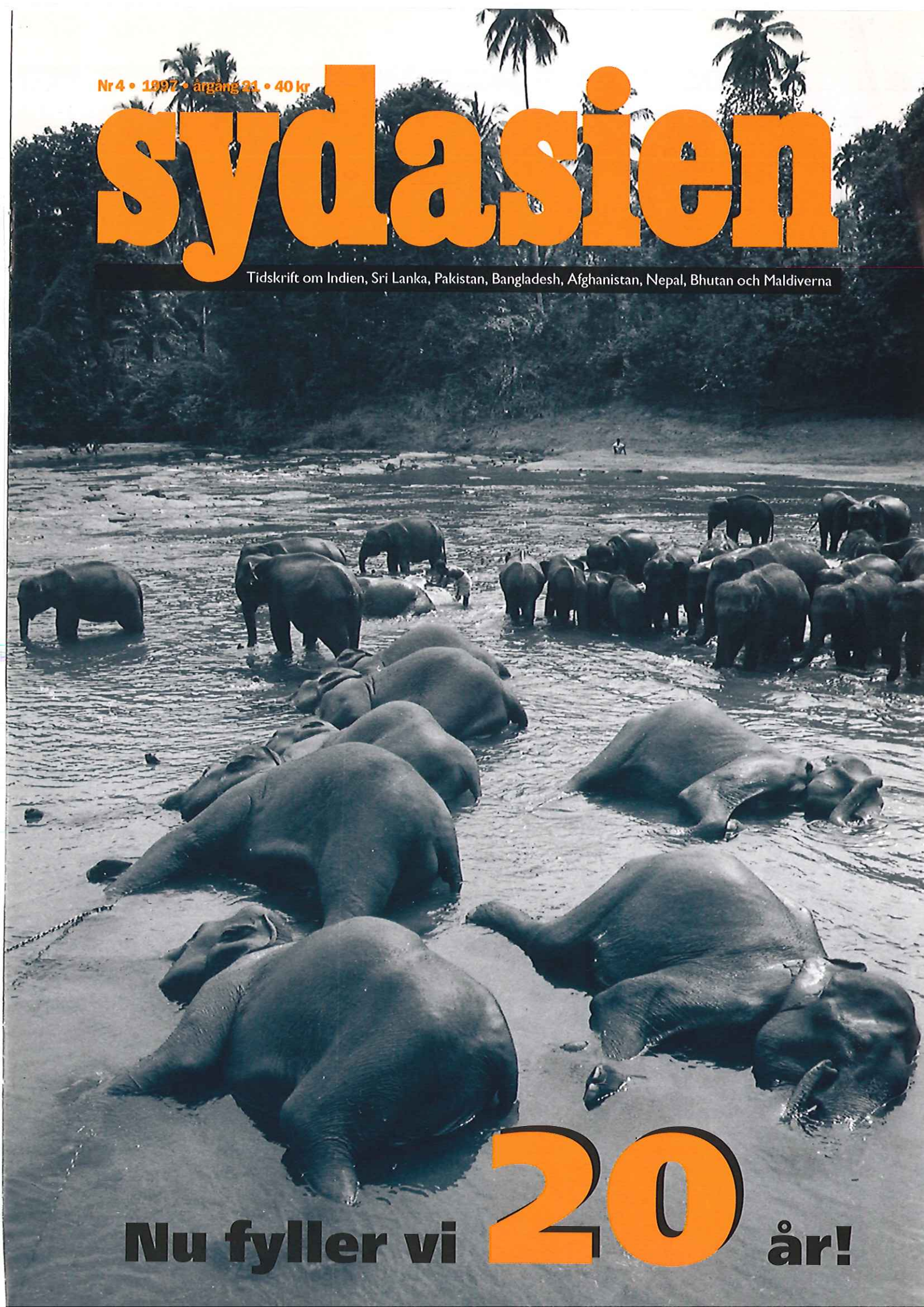

Nr 4 • 1997 • årgång 21 • 40 kr

sydasien

Tidskrift om Indien, Sri Lanka, Pakistan, Bangladesh, Afghanistan, Nepal, Bhutan och Maldiverna

Nu fyller vi **20** år!

Vad nu då?

Det här numret av SYDASIEN ser inte riktigt ut som det brukar göra. Anledningen är att SYDASIEN i år fyller 20 år.

Därför inleds tidningen med en både nostalgisk och stolt återblick på de gångna årens produktion.

Längre fram hittar du allt det "vanliga": artiklar, recensioner, notiser, m.m.

Innehåll

Nostalgispecial	2-13
Ajit Roy	16
Succé för indiska författarbesöket	17
Vardag i Sydasiens – bildreportage	17
Shobha Dé – Indiens Jackie Collins	20
Fatima Bhuttos sorgedikter	22
Abanindranath var inspirerad av Selma Lagerlöf	23
Grameen Bank satsar på mobiltelefoner	24
Tillbaka i ett förändrat Bangladesh	25
Tynande parserkoloni i Bangalore håller på sin religion	26
Aktion i gång för att rädda Afghanistans kulturskatter	28
Tankeväckande Indien-seminarium i Stockholm	29
SYDASIEN hittar	29
Öppet brev: Dags att reagera mot pedofilerna i Goa	30
Recensioner	30
Notiser från södra Asien	34
Indiska gudar, del 3: Vishnu	36

De badande elefanterna på omslaget är fotograferade av Julie Polunsky.

Bakre raden fr v: Carl-Johan Charpenier, Rune Romhed, Ewa Hedlund, Stig Hansén, Birgitta Johansson och Hammet Murphy. Bland dem i främre raden har redaktionen inte lyckats identifiera mannen i mitten. De övriga är fr v: Stina Wassberg, Kalle Kjellman, Gerard Rikken och Thomas Bibin.

1977 - 1997

Tjugo år av glädje och slit för subkontinentens supportrar

Året 1977 började ett gäng engagerade entusiaster ge ut kvartalstidskriften Sydasiens-bulletinen. Vi var såväl mycket vänster som mycket politiska och de interna debatterna var långa och heta, i synnerhet under det första decenniet.

Det var nio år före mordet på Palme, det var året efter Pomperipossa-debatten där Astrid visade att författare visst kunde skatta mer än 100 procent på inkomsten. Thorbjörn Fälldin hade just tillträtt som statsminister och socialdemokratin hade hamnat i kris, något som även det borgerliga regeringssammanträdet mycket snart kom att hamna i.

I Sydasiens var dock krisen långt djupare. I Pakistan och Bangladesh härskade militären och satsningen på militärutgifterna hade stigit kraftigt i hela regionen. Flera kupper hade avlöst varandra i Bangladesh och i "världens största demokrati" rådde undantagstillstånd sedan juni 1975. Amnesty rapporterade om alltfler politiska fångar och ut-

bredd tortyr i regionen, och enligt brittiska New Statesman satt en kvarts miljon politiska fångar bara i de indiska fångelserna. Den politiska storhetstiden i Indien så som den utvecklats av Nehru var definitivt till ända och förfallet som i sinom tid också ledde till Kongresspartiets fall hade tagit sin början.

Sri Lanka hade det blodiga kväsandet av det första JVP-upproret 1971 och en stormig regeringsperiod bakom sig. 1977 betydde ett jordskredsartat regeringsskifte högerut med ett ökat tryck mot den tamilska minoriteten. Men det var ännu två år kvar tills att Amnesty kom med sin första i en lång rad av rapporter om tortyr och regeringsstödda mord i landet.

I Sverige, åter, hade varken datorer eller mobiltelefoner gjort sitt intåg. Radions blott tre kanaler fylldes på med ännu en i och med att lokalradion startade.

"Ibland hamnade vi i storpolitiskt gräl om en bildtext..."

Utsvängda byxor och höga ideal kännetecknade Sydasien-kommittén som på bilden till vänster kongressar på Lovön i oktober 1977, tidskriften SYDASIENS födelseår. Av gänget på bilden är två personer – Stig Hansén och Thomas Bibin – fortfarande aktiva.

På bilden ovan ses nuvarande redaktören Lars Eklund och ansvarige utgivaren Thomas Bibin klippa och klistra nummer 4/83.

Och i TV fanns bara två kanaler att titta på.

Så kanske var det en tidningarnas storhetsperiod, åtminstone upplagemässigt.

Trots public servicehegemonin i etern och en stark och rik dagspress var Sydasien försummat i nordiska media. Ja inte bara försummat; bilden - när den väl gavs - var snedvriden genom att de få gånger området blinkade till hos oss så gavs bara kaoset, katastroferna och hopplösheten. Inte förklaringarna, helheterna och "de andra sidorna" i samhället. Och ingen enda svensk korrespondent hade hittat till Sydasien med sin fjärdedel av jordens befolkning.

Så 1976 samlades vi för att bilda Sydasien-kommittéerna och 1977 kom den första "bullen" ut. Fast först efter en het debatt som gällde om vi alls skulle ge ut en tidskrift. En hetlevrad falang ansåg att solidaritetskampen på gator och torg var långt viktigare... Vi, pragmatikerna, fick som synes vår vilja fram.

En nostalgisk bläddring i jungfrunumret (1/77) meddelar obarmhärtigt att tiderna har förändrats och att vi dessutom lärt oss en del sedan dess. Då på föråret 1977 gick jag på utbildning i Stockholm och vi i den lilla redaktionen satt i tidningen Kommentars lokaler på Grev Turegatan (Östermalm!) och hackade in texterna på en IBM Composer som var

en skrivmaskin med ett minne stort som en tryckt A4 som den snällt skrev ut i jämn spalt när man tryckt på print-tangenten.

Sen vidtog klippa och klistra över ljusbordet och det blev ju inte helt rätt, så sett.

Men det var kul och vi sjöng glada schlagers, tjattrade och sörpplade kaffe.

...och då kallades till stormöte för att besluta om exakt lydelse."

Ibland hamnade vi i storpolitiskt gräl om en bildtext, och då kallades till stormöte för att besluta om exakt lydelse.

Flera av oss var akademiker med inriktning på Sydasien i ena eller andra ämnet. Så fanns där också de som hade relationer till sydasier i Sverige. Några få hade siktat in sig på media och ett gäng var handläggare på biståndsorganet Sida. De senare behövde lätta på trycket ibland, och det skedde företrädesvis under pseudonym i vår lilla tidskrift. Herr **Per Persson** ville redan i jungfrunumret stoppa det svenska biståndet till Indien. Det inledde ett tema som i många år dominerade tidskriften. Mer om de innehållsliga satsningarna på nästa uppslag.

Det är nog bara **Göran Djurfeldt**, sociolog från Åkarp, och undertecknad som fortfarande finns med från starten av tidskriften. Men kombinationen då som nu av forskare, Sida-folk, familjeanknutna och journalister var nog det som ledde till en stark utveckling av tidskriften liksom till ett förhållandevis kvalificerat innehåll.

Men det fanns i början ett antal infödda sydasier som jobbade med oss andra, och den gruppen finns inte kvar. I själva verket blev detta den första interna striden: vilka skulle vara målgrupp för tidskriften och verksamheten kring den? Året var 1979 och striden ledde till att sydasier hoppade av för att i några fall bilda egna intresseföreningar. Trist, men nödvändigt för den långsiktiga överlevnaden, och vi återknöt så småningom kontakterna och vi har lärt oss att leva sida vid sida.

Samma år revolutionerades tidskriften i och med nummer 4/79. Nyheter från DDR-framsidan ersattes med en vacker silhuettbild på en kvinna och hennes barn som vandrade i nåt som liknade ett solnedgångsljus. Vi lät fantasin flöda i redigeringen inne i tidningen och vi var omåttligt stolta över ledarrubriken om militärdiktatorn **Zia-ul-Haq** "islamiska revolution": Ayatollah-ul-haq.

Kampsången för oss som jobbade med det numret anslöt sig till USA:s misslyckade militära aktion mot Iran. Schlagersångaren **Totte Wallin** gav melodin och vi sjöng att när man är i Iran och det inte lätt att vara amerikansk...

Problemet var att en av redaktionsmedlemmarna försvann med alla bilderna till numret. Hon hade i sista stund fått ett välbetalt knäck av Expressen just över vår redigeringshelg och smet utan att säga nåt eller lämna ifrån sig bilderna. Vi glömmer hennes namn, men hon blev sedermera välkänd tidningskorrespondent i Bryssel under många år.

Inte desto mindre hade bilden gjort sin entré på tidskriftens omslag.

Året efter (1980) var det dags för nästa redaktionspolitiska batalj, den huruvida vi skulle avlöna en redaktör (med blygsamma 20 procent av en beskedlig lönepott) eller inte. Vi (framför allt i Lund och i Göteborg) som tyckte att ersättning var en garanti för fortlevnad och en viss journalistisk kvalitet tog hem segern över gänget i Stockholm som var mer aktivistiskt och politiskt lagt.

Förste redaktör blev den excentriske **Carl-Johan Charpentier**, Afghanistanexperten som gladdes så över att landets kungadöme föll att han glömde titta närmare efter om den sovjetiska

Varför läser du SYDASIEN?

Årtalet inom parentes anger det år prenumerationen påbörjades

Sigrid Kahle, författare, Boglösa (1995):

– Mina hjärtligaste gratulationer till SYDASIENS 20-årsjubileum!

– Jag läser tidskriften för att det är det enda sättet att hålla mig informerad om Sydasien, förutom de utländska dagstidningar jag läser. Skulle jag enbart hålla mig till svenska dagstidningar skulle jag inte veta mycket.

– Tidskriften har en tilltalande layout med

lagom inslag av bilder av bil-der. Den innehåller både utförliga artiklar och massor av notiser och informationer. Oftast så ett personligt porträtt.

Sigrid Kahle.

– Tidskriften är inte tendentiös och inte heller opersonligt objektiv. Det är aldrig något tryckfel. Det är svårt att tänka ut något som fattas. Möjligen skulle jag som Pakistanvän gärna vilja se flera och större artiklar om pakistanska ämnen, inrikespolitiska analyser (Karachi!) men fram för allt om pakistansk litteratur, Indien klarar sig på något sätt ändå, men Pakistan blir ofta förbisett.

– Tack alla duktiga medarbetare!

Siv Mazumdar, socialsekreterare, Bandhagen, (1987):

– Jag har alltid varit intresserad av Indien och även Bangladesh.

– Jag läser helst sånt som handlar om dans, teater och musik, kultur helt enkelt.

VÄND!

sydasien 1 1977
bulletinen

SRI LANKA: förtryck och opposition
PAKISTAN: historisk tillbakablick
INDIEN: myten om demokrati
BANGLADESH: ett år av kupper

sydasien
bulletinen

nr 1/1977

nr 4/1979

indisk miljödebatt
bergsbor i kamp mot
skogsbolagen

sydasien 4-1980 nr 4
bulletinen

nr 4/1980

AFGHANISTAN -
ny rådsrepublik?

sydasien 2-1981 nr 2
bulletinen

nr 2/1981

Mytade Indusöring
BONDEKAMPEN

sydasien 4-1982 nr 4
bulletinen

nr 4/1982

Bangladesh på farlig kurs

sydasien 1-1983 nr 1
bulletinen

nr 1/1983

Kamp, Krishna och curry

I SYDASIEN blandas högt och lågt

Nu har det gått tjugo år, och det är ju lätt att sitta här och bläddra i gamla pärmar och säga att det varit lätt gjort.

Men sanningen är att det har tagit tjugo år av hårt, ihärdigt och ideellt arbete för att bygga upp den kunskapsbank som SYDASIEN är.

Det första numret av SYDASIEN-bulletinen kom 1977, och bara omslaget säger en hel del om tidskriftens inriktning. På varningsgult papper står följande rubriker:

SRI LANKA: förtryck och opposition
PAKISTAN: historisk tillbakablick
INDIEN: myten om demokrati
BANGLADESH: ett år av kupper

Det är en tät och tung tidning till ett pris av 4 kronor, publicerad av SYDASIEN-kommitéerna som engagerar sig starkt i att föra ut information om de politiska skeendena i de sydasiatiska länderna. Redan i det första numret har **Thomas Bibin** (vår ständige ansvarige utgivare) skrivit ar-

tikel om sitt hjärteämne Sri Lanka. Intressant att notera är också hur **Lars Jonassons** artikel om Indien avrundas med:

"Det är dags för alla demokrater i Sverige att bli medvetna om det indiska samhällets sanna natur och den börda folket bär. Alltför länge har vi sett på Indien som ett konstigt land, fyllt av mysticism och apati. Det är en lögn! Människorna i Indien är våra bröder och systrar, deras behov är desamma som våra och deras kamp angår oss alla. LEVE DET INDISKA FOLKETS KAMP!"

Den formulering av tidskriftens motto som vi känner igen än idag dyker upp för första gången i fet stil i 2/77: "Sydasienkommittén har som mål att sprida information om situationen i Sydasien,

1978 publicerades
uppropet "För rätt-
visa till Indien".

••• FORTS •••

okupationen egentligen var så hälsosam. Carl-Johan fick utstå hård kritik för detta, bl a av Afghanistankännaren **Katarina Larsson**, och han gick då diskret ut bakvägen för att nu, ett antal år och författade böcker senare, dyka upp i ett obskyrt mc-gäng i Skåne, inte långt från hemstaden Eslöv, Skånes Samarkand. På så sätt återknöt han sin levnad till den resa han en gång i tiden gjorde genom Khyber-passet med pistolen beredd i byxlinningen.

Hösten 1982 tog den nuvarande redaktören **Lars Eklund** över. Året efter kunde vi se hans bröllopsfoto på den redaktionella sidan. Lars och hans nyblivna hustru **Bubu Munshi** står i traditionella dräkter från

den stora dagen, julafton 1982. Bubu kommer från en konstnärfamilj i Calcutta, och det kan delvis förklara de många artiklarna i tidskriften om just den staden, om Tagore och annan bengalisk kultur under åren framöver.

Vi räknar kallt med att Eklund tillbringar minst en månad om året hos och med sin familj i sin andra hemstad som han uppenbarligen älskar högt.

Med Eklund inleddes också systemet med att låta redaktionerna rulla mellan Stockholm, Lund och Göteborg. Och alla är vi människor så ganska snart uppstod en hälsosam konkurrens dem/oss emellan där vi i Göteborg (dit Eklund slöt sig trots hemvisten i Lund) höll på den lätta, eleganta och proffsiga journalistiken medan vi gnällde

över de renlärliga aktivisterna i Stockholm och de träiga akademikerna i Lund. Vart tredje nummer blev i alla fall ett höj-darnummer! Att vi viftades bort som ytliga vingelpettrar tog vi lätt på.

Eklund råkade snart in i nästa kris i redaktionen: Nytt namn på Sydasien-bulletinen. Vi enades via förslag som Monsun och Indus till slut om namnet SYDASIEN (utan suffixet -bulletinen) med underrubriken "politisk och kulturell tidskrift". Debatten gick hög om huruvida "politisk" skulle stå före "kulturell" eller inte och det gynnade om inte annat Patentverket som på kort tid fick in flera ändringar av tidskriftens namn med betoning på ordningen mellan det politiska och det kulturella. Jag

Varför läser du SYDASIEN?

Lars Forsberg, elingenjör, Visingsö. (1988):

- Jag är med i vänortsföreningen Jönköping-Bangladesh, en förening som stödjer NGO:s i Bangladesh.
- Jag läser SYDASIEN för den ger balans åt de oftast negativa skrivelser om bistånd som finns i vanliga media.
- Jag läser allt som rör den politiska och biståndspolitiska utvecklingen i Asien eftersom det påverkar Bangladesh.
- Det också roligt med "fallstudier", reportage som följer positiva förändringar i en enskild människas liv.

Anita Marklund, f d adjunkt, Byske, (1986):

- Jag läser tidningen för att den är så allmänbildande. Helst läser jag om religion och politik.

PK Mahanandia, konstnär, Målsryd, (1986):

- Jag får en riktig och sann bild av Sydasien.
- Helst läser jag om Indien, mitt ursprungsland, samt det som handlar om naturfolkens och daliternas relation till övriga samhället. Däremot gillar jag inte artiklar som grundar sig på kommersiella intressen.

PK Mahanandia

Håkan Wahlqvist, museiintendent, Göteborg, (1980):

- Tidningen är en anorlunda röst i medierna med en konsekvent bevakning av Sydasien.
- Jag gillar de udda artiklarna; ämnen som andra nyhetsmedia misstas eller inte ägnar sig åt.

Thomas Bibin

De politiska fångarna orättvisorna fortsätter

och att stödja alla krafter som bekämpar imperialismen, politiskt förtryck och underutveckling i området." Och det är ett motto vi varit trogna sedan dess (se t ex redaktionsrutan för detta nummer). En annan klassiker som följt med genom åren är notissidan (som numera vuxit till ett uppslag) där redaktionen gör en genomgång av kvartalets regionala nyheter. Redan från början kan man observera att medar-

VÄNDI

stred för det kulturella och lyckades med visst besvär att överleva nesan att ha förlorat en viktig strid.

Året var 1983. Från och med 1984 ståtade vi med det nya namnet.

Det var vid denna tid (1982 egentligen) som vi via Lunda-redaktionen fick kontakt med **Ajit Roy**, journalist på vänsterkanten. Han har sedan dess rapporterat i så gott som varje nummer om den politiska utvecklingen i Indien utifrån sin Calcutta-horisont. Han har ett livslångt politiskt arbete bakom sig och han fängslades under kampen mot det brittiska kolonialstyret. Han har också varit mångårig medarbetare i Economic and Political Weekly i Mumbai.

Tekniken gick långsamt under

det första decenniet och oräkneligt var antalet nätter med de fotosatta texterna uppsatta med knappnålar på väggen artikelvis. Det var ju lite lättare än den gamla IBM Composer, men klippandet och klistrandet över ljusbordet var detsamma. Och aldrig stämde rubrikstorlekarna så det var ett ständigt ringande till sätaren för att få nya stilgrader.

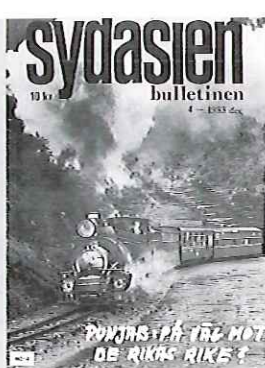
Nu använder vi sen länge samma heldatoriserade redigeringsprogram som de stora tidningsdrakarna, Quark Xpress. Och texterna skickas fram och tillbaka över landet med e-post snabbare än vinden. Det förenklar produktionen, vi behöver inte träffas lika ofta och lika länge. Det är synd på sätt och vis, men eftersom det redaktionella engage-

manget är som Indiska Oceanens ebb och flod så vill det till att vi har lätta hjälpmedel. Nya unga skribenter som kommer till kan den nya tekniken, och deras alster kan vi lätt ta hand om, samtidigt som vi hinner umgås när vi äntligen träffas.

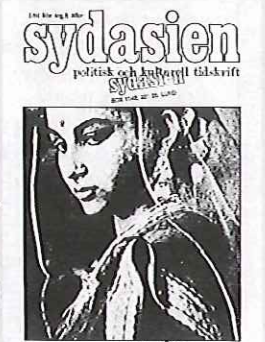
Upplagan har under alla år hållt sig kring 2 000 ex. Det är inte mycket, men vi har överlevt, vi är lästa och respekterade av långt fler än upplagan (tror vi absolut!), och alltihop är fortfarande så kul att vi envist klänger oss fast vid SYDASIEN.

Trots det känns det ändå riktigt på nåt sätt att vi nog snart och under stort gnäll kommer att lyftas undan av nya generationer subkontinentala fans.

nr 4/1983

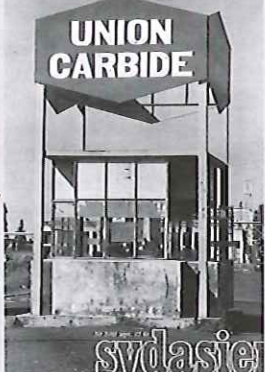
nr 1/1984

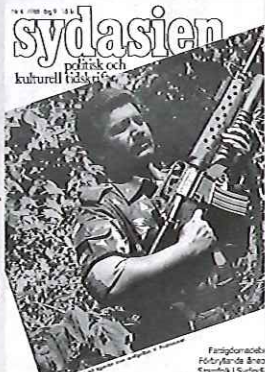
nr 3/1984

nr 3/1985

nr 4/1985

nr 2/1986

FORTS

betarna representerar flera olika kategorier: journalister, akademiker, biståndsarbetare och medvetna resenärer. Redaktionskollektivet är lika mycket en social institution (med viss smörjning av rödvin får man förmoda, vilket hörde till tidsandan) som skapar en tidning tillsammans med sax och lim som två mycket viktiga redskap.

Bland långvariga och trogna skribenter som framträder under de första åren finns Göran Djurfeldt och Staffan Lindberg, Karl Reinhold Haellqvist, Stig Hansén, Tomas Löfström, Stig Toft Madsen, Bo Gunnarsson — medan många andra under de gångna tjugo åren droppat av, så som saken är med nästan allt slags ideellt arbete (läs den fullständiga listan på samtliga textförfattare och fotografer på sidorna 12-13).

Biter myndigheterna i rumpan

Politik, politik och nästan bara politik i högsätet under tidskriften SYDASIENS brådmogna barnår... Ingen debatt är för stor eller liten för att SYDASIENmedarbetarna ska kunna kasta sig in i den; och man är definitivt inte rädda för att bita de svenska biståndsmyndigheterna i rumpan om man skulle komma på dem med neddragna byxor, vilket förhoppningsvis varit lärorikt för alla inblandade. Men efter långa diskussioner beslutar sig kommittén också för att öppna dörrarna för "lätt kulturmaterial" så att läsarna ska få en liten inblick i regionens rika kulturliv, och detta görs med en matspalt ("Curry eller 'Curry'") på sista sidan i 1/78, ett nummer där lösnummerpriset höjts till 5 kr. I senare nummer lovar man att återkomma med recept på bl a chapati-bröd.

I 2/78 publiceras ett upprop "För rättvisa i Indien" där kommittéerna engagerar sig i en rättshjälpskampanj för Archana Guha som förklarats från midjan och neråt efter att ha utsatts för tortyr av polisen, utan att ens ha varit politiskt aktiv:

Moralisk upprättelse

"Att skicka våra pengar till Indien, är det särskilt klokt? Jo, i vissa fall, tror vi i Sydasiens-kommittéerna. Därför beslöt vi på vår kongress i början av mars att starta en insamlingsaktion till Legal Aid Committee ('Rättshjälps-kommittén') i Calcutta. (...) Att ställa sina förtryckare inför rätta ger dessa människor inte bara chansen till moralisk upprättelse. Bli de åtalade fällda så har deras offer betydligt större möjligheter att få ekonomiskt stöd, om än blygsamt, från stat och kommun. (...) Den här typen av rättegångar har alltså stor politisk betydelse: för varje rättsfall som Legal Aid eller

"Politik och nästan bara politik under tidskriftens brådmogna barnår"

någon annan drar igång så avslöjas ytterligare en bit av det våldsmättade politiska spelet under Kongressregimen."

Den här kampanjen har genom åren följts av andra förslag på praktiska åtgärder som man kan stödja med någon slant, ifall man drabbas av den djupa vanmakt som ibland gör sig kännbar vid den timide lille svenskens kontakt med omvärldens nödrop.

1978 växer verksamheten snabbt, Sydasienskommittéerna kallar bl a till ett symposium om nyhetsförmedling om Asien, i Utrikespolitiska institutets lokaler i Stockholm, dit bl a Far Eastern Economic Reviews korres-

spondent David Bonavia och Indian Express Kuldip Nayar och Hindusthan Standards Ashim Mukhopadhyay inbjudits. Vid symposiet konstateras att den nordiska nyhetsbevakningen av länder som Indien är eländig:

"Det mest slående med tidningarnas Indienstoff är hur det varierar på ett godtyckligt och slumpartat sätt. Det är alltså inte enbart så som man kunde förvänta, att en liten tidning som Folkbladet Östgöten eller en radda norska landsortstidningar ger sina läsare en mager, notispräglad information, som antagligen mest utgör spaltfyllnad. Dessutom varierar mängden Indienstoff på ett uppseendeväckande sätt också bland de stora drakarna. (...) Kvaliteten försämrar av mängder av helt undermåligt material som redaktörerna släpper fram: att Kvällsposten intresserar sig för maharadjors sexliv (1/12-77) förvånar kanske inte; det illustrerar hur kommersialism tillsammans med etnocentrism — för att inte säga rasism — tillåts styra informationsflödet. Hade inte det indiska undantagstillståndet utlöst av en kvinnlig politiker, hade det passat ännu sämre in på journalistikens kriterier på en säljande nyhet, och antagligen fått ännu mindre uppmärksamhet." (Ur referat av Göran Djurfeldt)

Efteråt reagerar David Bonavia starkt mot vår

Journalisterna på SYDASIEN var inte rädda för att häckla kollegernas trångsynta sätt att rapportera om Sydasiens. Här en satirteckning från nummer 3-4/78.

Varför läser du SYDASIEN?

Lasse Berg, författare, Uppsala, (1979):

– Det kan gå snett i kärleksförhållanden. Ibland stagnerar dom, ibland utvecklas man åt olika håll. I sällsynta fall förändras man tillsammans, berikas, förnyas och har kul ihop under årtiondena.

– Ned i min brevlåda dimper diverse tidskrifter, flera av dem ett resultat av den anti-imperialistiska rörelsen som för ett kvarts sekel sedan avsatte ett stort antal solidaritetsorgan till stöd för olika länder, regioner, rörelser i Tredje världen.

– Mitt förhållande med flera av dessa blad gick ganska snabbt från passion till seg lojalitet, också det visserligen en god egenskap men inte lika uppiggande. Ett fåtal av dem överlever ännu, framför all de som redan tidigt intog en hållning av kritisk solidaritet.

– Den bästa av dem alla är utan tvekan SYDASIEN, oförutsägbar, kunnig, rolig (vilket inte alltid varit ett kännetecken i dessa sammanhang) och mångfacetterad - de goda analyserna men också matrecepten, närbilderna, nöjesreferaten.

– Jag tror mitt förhållande till SYDASIEN har framtiden för sig.

Lillian Jonsson, lärare, Lund, (1982):

– Jag och min man har adopterat två barn från Sri Lanka.

– Jag är lärare i SO-ämnen och läser och sparar artiklar som handlar om religion och historia.

– Artiklarna använder jag i undervisningen eftersom det är svårt att hitta bra och aktuellt material om Sydasien på annat håll.

**Sydasiens rekommenderar:
6–8 chapatis om dagen!**

I första numret 1978 förgylldes SYDASIEN med en matspalt, "Curry eller Curry". Några år senare begåvas tidskriften också med humor som i nummer 1/84:s "6-8 chapatis om dagen"

"vänstervridning" och häcklar hela symposiet i sitt

"letter from Stockholm" till Far Eastern Economic Review (8/9-78) som också publicerades i översättning i SYDASIEN 3-4/78 (i samma nummer finns också ett antal av de uppsatser som presenterats på seminarierna):

"Sveriges Asienpolitik har de senaste åren haft karaktären av ett evangeliespridande. Så det kanske låg något symboliskt i att deltagarna i den nyss avslutade konferensen om Asienbevakning i nordisk massmedia just inhystes på det enkla men anständiga Frälsningsarméns Hotell i den förtjusande Stockholmsstadsdelen Gamla Stan", börjar en solig korre men låter strax mer ledsen: "Det visade sig mycket snart att européer i allmänhet och skandinaver i synnerhet kräver en fruktansvärd massa av sina tidningar, tidningar av vilka blott ett fåtal har möjlighet att hålla sig med egna korrespondenter. (...) Det mest störande för en professionell journalist var den nära nog religiösa tron som nordiska tidningsläsare tycktes vilja lägga vid kvaliteten i den information som massmedia kan förmedla."

"Isande tystnad"

Uppenbarligen finns det olika åsikter i frågan om

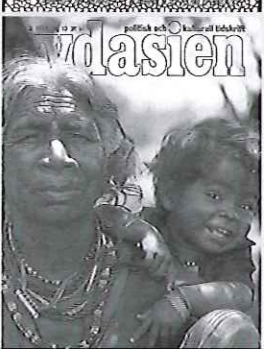
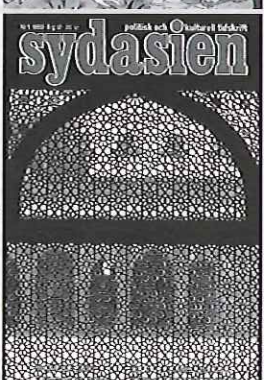
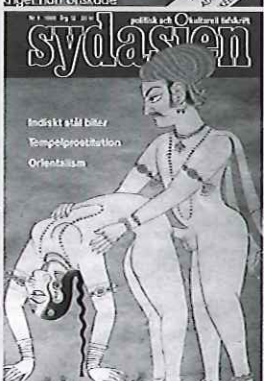
journalistikens roll inför läsarna. Och symptomatiskt torde vara att hela massmediesymposiet möttes "med isande tystnad i svensk massmedia" (ledare 2/79); och specialnumret av Sydasienbulletinen som följde upp det hela nämndes i OBS-Kulturkvarten, ägnades två rader i Sydsvenskan och en enspaltare i Aftonbladet. Sydasienbulletinen fortsätter att likt en hund utan munkorg skälla på dumma rapporteringar i svenska medier, som t ex när Aftonbladet publicerar resebrev om bajsande hinduer ("Indiskt skitande" från AB 16/1/80 återges av nödtvång i SYDASIENs samling av journalistiska bottenapp: "Han som just lämnat en lös hög efter sig på stranden går in köksvägen till en liten restaurang. Sannolikt jobbar han där. Att han skulle tvätta labbarna med tvål innan han börjar jobba igen är däremot osannolikt").

Under 1980-talet etablerar sig Sydasienbulletinen som mycket aktiv bevakare av oroligheterna i Afghanistan (revolution, invasion) och även Sri Lanka (gerillakrig), något som vi fortsätter med så gott resurserna tillåter än idag, framför allt eftersom nästan ingen annan gör det.

Den politiska tendensen på Sydasienbulletinen

VÄNDI

NAGA LAND

FORTS

förändras också något, t ex vad gäller Afghanistan försvarar skribenten inledningsvis Sovjets invasion, för att senare drabbas av eftertankens kranke blekhet.

Bo Gunnarsson ger sig på Sida i 1/80 för organisationens inblandning i tvångssteriliseringar, och en häftig debatt inleder det nya årtiondet:

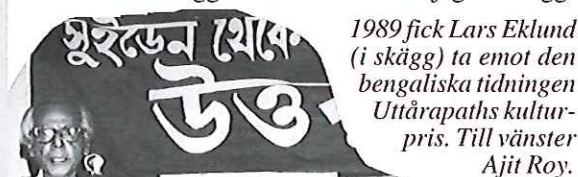
"Familjeplaneringsbiståndet kan sägas vara Sidas eget Watergate. Indiska befolkningsprojektet nr ett (IPP-I) är den största biståndsskandal som Sida någonsin varit inblandad i. (...) Massvasec-tomilågren i Indien i början av 1970-talet där Sida bidrog med 'morötter' åt de fattiga, befolkningsprojektet i Bangladesh (också här i kompanjonskap med Världsbanken) där man tillåter p-pilerspridning utan läkarkontroll och spiralhistorien är andra klavertramp."

Sida avvisar i kommande nummer Gunnarssons anklagelser, men fattar också beslutet att dra sig ur nya befolkningsprojektet IPP-II och flera år senare även skumma befolkningsprojekt i Bangladesh. Sydasienbulletinens ledare (3/80) konstaterar också att det är viktigt att ägna uppmärksamhet åt hur biståndspengar har använts eftersom inte så många andra, utöver Sidas egna publikationer, ut-sätter biståndet för kontinuerlig och ingående granskning. Samtidigt försvarar Sydasienbulletinen i samma nummer Sida mot mer huvudlösa angrepp som Kvällsposten trycker. Rätt ska vara rätt.

Mer om religion

Det politiska intresset får samtidigt bereda plats åt allt mer brett innehåll: flera skribenter skriver om religion (2/79), artiklar om hinduism och islam i Indien, kristen mission och suspekta meditationsrörelser ("Frid på jorden — betalas med dollar"); Thomas Bibin tittar på indisk film (1/80); **Margareta Pettersson** om modern indisk litteratur (4/80 — hon återkommer sedan många gånger med inträngande litteraturartiklar i tidskriften) och i 2/81 utökas kultursatsningen med ett utdrag ur **Mulk Raj Anands** roman "Kuli"; sedan kommer 3/81 som är ett mycket medvetet temanummer om att resa i Sydasien, med en blandning av hårdfakta, recensioner och bl a **Jan Myrdals** text "Res mot öster, unge man!", **Sören Sommelius** och **Kristina Simonssons** "PM för Indienfarare" och **Tomas Löfströms** "Anteckningar om resandet":

"På husväggar i Kathmandu har jag läst vägg-

texter som betecknar turisterna som 'utländska hundar'. Det känner man sig som ibland. Gläfsande. Troskyldig. Trött och förvirrad, loppor i pälsen, tungan hängande ur munnen, skymfad av människornas blickar. Missförstådd. Ömkande sig.

Utrustningslista för resenärer i Asien: 1) Tid. 2) Tålmod. 3) Kärnfysik. 4) Gott sittfläsk (för buss- och tågresor). 5) Fördomar (att byta mot nya). 6) Idealism (att offra som barlast i händelse luftskäpet börjar sjunka). (...)

Och ändå reser jag.

Och ändå längtar jag varje dag dit."

Under dessa år märker man även av förbättrad tryckkvalitet, vilket bidrar till att lösnummerpriset går upp till 10 kr och att bildmaterialet får en allt större betydelse i tidskriften, t ex i **Björn Henriks-sons** och **Christer Lundgrens** "Rapport från Gerillaland" (2/81) från delar av Afghanistan som kontrolleras av motståndsrörelsen och bildnumret 1/82 med **Torgny Sommelius** 50-talsbilder från resor i Sydasien och **Sören Sommelius** nyare bilder.

Ajit in i bilden

Under 1982 efterträds tidningens första redaktör C-J Charpentier av den nuvarande klippan i redaktionsorganisationen, **Lars Eklund**, som sedan dess suttit som spindeln i nätet för Sydasienbulletinens verksamhet från Lund. Och en annan nyhet är **Calcutta-författaren Ajit Roys** krönika som lanseras i 2/82. Den inleds med orden:

"Calcutta januari 1982. På tröskeln till det nya året hänger några stora frågetecken över den politiska horisonten i Indien."

Frågetecknen finns än idag kvar, liksom **Ajit Roy** som oavbrutet fortsätter att ifrågasätta frågetecknen.

Humor börjar förekomma i allt rundhäntare portioner, som i matartikeln "SYDASIEN rekommenderar: 6-8 chapatis om dagen". Givetvis är det Göteborgsredaktionen som går i spetsen för förnyelsen med mer kultur, det dyker upp texter om religiöst sökande (t ex av **Louise Hamilton** — alias **Ma Prem Pratiti** — i 4/83, som i 1/86 sedan återkommer med att berätta om hur den indiske guru hon följt krossat hennes drömmar) och **Tagores** sånger (av **Bubu Munshi-Eklund** i samma nummer). Fast andra redaktioner fortsätter med att hålla fast vid hårdpolitiken och de som en gång vant sig vid att leva med Sydasienbulletinen var tredje månad behöver inte känna sig marginaliserade i nya SYDASIEN.

En av SYDASIENS nya satsningar är fokus på adoptionsfrågor, med en 19-sidig special i 3/84 (som sedan har följts upp av flera artiklar och ett nytt adoptionsnummer i 2/92):

"Fan ska vara ofrivilligt barnlös i Sverige idag! De människor som vill men inte kan få barn på vanligt sätt håller på att bli en allt större och sorgligt nog alltmer utsatt skara. Inseminationer, prov-rörsbefruktningar och adoptioner blir nu i stigande skala allt dyrare och alltmer kringgrända av lagar och bestämmelser. Detta i en tid när födelsetalen i Sverige och i övriga västvärlden når rekordlåga nivåer", skrivs i en redaktionell artikel.

SYDASIEN är plötsligt ett mycket brett

indien

SIDAs inblandning i det andra befolkningsprojektet i Indien (IPP 2) har utlöst en våg av kritik, kritik som vi tyvärr inte sett särskilt mycket av i massmedia. Journalisten Bo Gunnarsson är en av de få som på ett tidigt stadium höjt en varningens finger.

indien kastrarar SIDA betalar

Bo Gunnarsson

20

Nummer 1/80

magasin och publicerar bl a en intervju med en av männen bakom mordet på **Mahatma Gandhi, Gopal Godse**, som efter avtjänat fängelsestraff berättar för tidskriftens **Göran Frankel** att han inte för ett ögonblick ångrar mordet. Och när övriga världsmidier redan har hunnit vända ryggen till och hittat nya sensationer efter giftkatastrofen i Bhopal, presenteras i SYDASIEN artiklar som belyser offrens situation. SYDASIEN är också snart Bofors i hälar, och debatterar den dubbelmoral som slår rekord

med svensk vapenexport till Indien. Och vi kartlägger zigenarnas ursprung till Indien och deras tillskott av "indiska" slangord till svenska språket ("ding", "lattjo", "tjej").

Och färgtryck har vi för första gången i 2/86 på omslaget, och bland medarbetarna märks **Johan Tell** (då på SYDASIENS Lundaredaktion, numera

Varför läser du SYDASIEN?

Inger Bäckström, penslonär, Linköping, (1988):

– 1987 var jag i Indien och Nepal med Läs & Res. När jag kom började jag läsa tidningen.

– Jag läser det mesta men i synnerhet det som rör de länder jag själv rest i; Indien, Nepal och Sri Lanka.

James Hughes, författare och konstnär, Bromma, (1979):

– Min fru kommer från Calcutta och under en period bodde vi där. Vi har läst tidningen sedan allra första början.

– Den politiska situationen i Asien är mycket intressant och jag läser ofta artiklar i det ämnet. Men också artiklarna som beskriver hur folken i Sydasien lever.

Birgitta Wallin, skribent, Solna, (1986):

– 1986 skulle jag och min man resa till Indien och då upptäckte vi att det

fanns en tidning som hette SYDASIEN och som vi började läsa.

Indien har blivit ett stort intresse för oss och därför fortsätter vi läsa tidningen.

– Eftersom jag är redaktör för tidskriften Halva världens litteratur så läser jag allt som handlar om litteratur – artiklar och bokrecensioner –, särskilt den indiska.

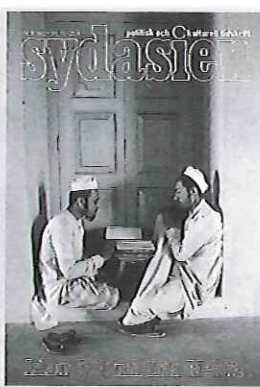
– Men jag är också intresserad av annat, till exempel konflikten på Sri Lanka.

Birgitta Wallin.

VÄND!

nr 3/1990

nr 4/1992

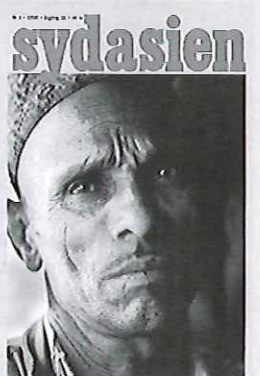
nr 3/1992

nr 2/1993

nr 3/1996

nr 1/1997

FORTS

populär författare och resekåsör på tidningen Vagabond) som dels skriver artiklar men också faktiskt blir ansvarig för SYDASIENS 10-årsjubelprojekt, då särskilda projektpengar från Sida möjliggör för Johan att under tre månader hålla i arbetet med ett 68-sidigt Indienummer som publiceras i anslutning till "Festival of India" i Sverige, hösten 1987. Specialnumret — som tack vare Johan Tells besatthet av snygga inköpta bilder blev både det flottaste och dyraste numret i mannaminne — distribuerades särskilt till skolor och finns än idag att köpa, för dem som vill läsa om arvet efter Mahatma Gandhi, om författare och konstnärer och filmare, om Himalayas trädskrämare och ayurvedisk medicin.

År 1988 kostar en SYDASIEN 20 kr och trogna läsare kan utöka sin kunskap om tempeldansare ("Präst, prostituerad eller artist?" i 1/88), om kärnkraft och kärnkraftsmotstånd, och om Nepals levande gudinna Kumari (4/88) och om att dricka alkohol i muslimska Pakistan. En milstolpe för SYDASIEN är givetvis den bengaliska kulturtidskriften Uttārapaths kulturpris som SYDASIEN tilldelas 1989, och herr redaktör Lars Eklund infinner sig för att ta emot priset vid en högtidlig ceremoni i Mahabodhi Society Hall i Calcutta — utmärkelsen gavs för den stora insats som SYDASIEN svarat för genom att förmedla kunskap om indisk kultur i Skandinavien. Sedan dess har vi tyvärr inte fått så många fler priser, men det kommer väl en eller annan dag.

Brottas med spöken

SYDASIENS lärde medarbetare **Bill Smith** ger sig i kast att brottas med spöken i en festlig artikel i 3/89 där han sammanställer de olika spöklegender som florerar på subkontinenten bara för att avsluta med:

"Slutligen kommer den oundvikliga frågan, finns det spöken? När jag ställde denna fråga till en indisk vän, sedan länge bosatt här, svarade hon: —Nej. Inte i Sverige."

Ett av de teman i kommande nummer, som kanske kan sägas anknyta till spökeri, på sätt och vis, är SYDASIENS granskning av den religiösa fundamentalismens frammarsch i det moderna Indien. Vi skriver om Ayodhya i 4/89:

"I många år har hinduer och muslimer bråkat om Babri Masjid, en moské i den nordindiska staden Ayodhya. Det har hävdats att moskén ligger på den plats där hinduiska gudahjälten Rama föddes. Där vill hinduiska extremistorganisationer bygga ett Ramatempel. Under hösten hotade man att tåga till Babri Masjid och riva den."

SYDASIENS Göran Frankel träffar de trupper som anser sig vara i hindugudarnas tjänst, men den här gången marscherar de inte mot Ayodhya. Men det ska bara dröja tre år till innan hotet förverkligas och fundamentalismens mörka moln lägrar landet (i 4/91 har vi flera nya långa artiklar om den politiska hinduismen och vi gör ett temanummer om religiös fundamentalism 1/93).

Färgbilder inne i tidningen dyker upp för första gången i 2/90, som därtill tar upp både handeln med mänskliga organ och aborteringen av flickfoster p g a de höga hemgifterna. Och Bill Smith

Äkta mat-tor görs av barna-nänder

konstaterar att "Redan Alexander den Store hade en indisk guru", och återkommer i 1/91 med att utreda myter och sanningar kring Indiens rövare och banditer — "Dacoits". Man märker också under en period regelbundet återkommande sidor på ett främmande språk. Ni minns kanske "De danske sider", en kul krydda på anrättningen även om man ibland är osäker på vad det är som döljer sig bakom rubriken "En erotisk fedtklump" och textrader som "Jeg synes, jeg kunne lugte ham og høre hans fede pustende åndedrag, og dog var det bare en plade og et bilde jeg stod med i hånden" (saxat ur en recension på skiva av **Nusrat Fateh Ali Khan**). Danska är ett annat språk än svenska.

2/92 är då det stora adoptionsnumret, fortfarande läsvärt, med både granskningar av adoptionslagar och adoptivföräldrars erfarenheter, genomgång av böcker om adoption och bägge de nämnda adoptionsnumren finns fortfarande att beställa från SYDASIENS centrallager i Lund.

Utforskar filmindustrin

I 2/93 invigs en ny artikelserie i SYDASIEN redan med omslagets bild på **Raj Kapoor** och **Nargis** och texten "Den stora drömfabriken", där nye medarbetaren **Zac O'Yeah** (på resande fot i Indien under två år) utforskar den indiska filmindustrin med början i Bollywoods stora filmfabriker, och fortsätter i 3/93 med filmens och filmrotikens historia på de indiska biodukarna:

TEMA ADOPTIONER:

Pengarna eller livet?

Det har gått trettio år sedan den första svenska familjen fick adoptera ett utländskt barn till Sverige.

Samtidigt som födelsetalen sjunker så ökar också antalet adoptioner — och det till allt högre priser. Förra året kom ca 1500 barn till Sverige från utlandet och många föräldrar hade fått betala uppemot 50 000 kronor för sin adoption.

Staten och de auktoriserade adoptionsorganisationerna vill helst stoppa de som adopterar privat, dvs på egen hand. Det anses bli en ökad risk för barnhandel. Och regeringen vill i ett aktuellt lagförslag att staten ska ta över alla tillstånd för adoptioner.

Men nu växer kritiken.

Mot regeringens försök att centralisera adoptionsbesluten. Mot adoptionsorganisationerna vars kritik mot de privata adoptionserna också drabbar dem själva: minst en av sex organisationer bedriver en ekonomiskt och politiskt mycket tveksam verksamhet.

Den största gruppen utländska adoptivbarn kommer från södra Asien. Därför tar SYDASIEN för första gången ett samlat grepp på frågan om de internationella adoptionserna.

Vill vi ta upp ett diskusabelt lagförslag till granskning och samtidigt ge en samlad bild av problemen kring dessa adoptioner.

Dessutom inleder vi härmed en debatt i en ödesfråga för tiotusentals svenska familjer, nu och i framtiden.

Niften sidor

Erotik, kyssar och blodigt allvar

Zac O'Yeah fortsätter spana in indisk film

Kritik
Att filmen blev populär beror delvis på att den inte är så tydligt och förhållningsfullt som den nationella kritiken vill se. Själva filmen hade tillbakagångsbeskedet 15 augusti 1947.

Fotnot
Fotnot: I slutet av filmen ser vi en vacker kvinna i klänning av den brittiska kulturen.

Poster och film
som "Rabindranath Thakur" och "The Boatman Boy" som Mahabub Khan fick visa i Gajipur och tog sig till Bombay där han hade sig från som student. I 1920-talet och efteråt kom första filmen var succéer kunde han snart inbetta sig på ett eget företag, att göra filmer med sociala budskap. Till en början producerade han mest schablonmässiga filmhistorier där klasskonflikter såsom uppståndelse för reformer, för att ge övergång till en social reform.

Men det allra bästa sättet att hålla sitt referensbibliotek à jour är naturligtvis att aldrig sluta prenumerera. För det är ni prenumeranter som gör det möjligt för oss att fortsätta publicera SYDASIEN i ytterligare 20 år.

Barnarbet, adoptioner och indisk filmindustri är sådant som behandlats i SYDASIEN vid ett flertal tillfällen.

”Det vanliga — i indisk film — är att den manliga och kvinnliga skådespelaren tillsammans med sensuell bakgrundsmusik bygger upp en romantisk stämning, läpparna närmar sig varandra, publiken är andlös och plötsligt brister hjälten ut i sång och slänger upp hjältinnan på sina axlar. I bakgrunden ser man en vy över Himalayas. Efter att ha sett det här förfarandet upprepas i 40-50 filmer började jag misstänka att det fanns ett skäl till varför skådespelare aldrig kysste varandra framför mina ögon.”

Det indiska TV-mediet granskas i 2/94 och Zac O'Yeah återkommer fortsättningsvis i vart och varannan nummer med artiklar om moderna kulturfenomen, från bevakning av indisk rockmusik till temanumret om indisk avantgardistisk dans (4/96), eller gör upp räkningen med Artur Lundkvists Indienschildring som i 3/95.

Två av SYDASIENS medarbetare, Tomas Löfström och Zac O'Yeah, blir under 1996 ivägskickade till Indien med den svenska författardelegationen, och kan rapportera direkt från hotellrummet i New Delhi i 2/96. Samtidigt bevisar samma nummer att SYDASIEN inte bara förvandlats till kultur och mysypis, när Karin MacLennan rullar igång det stora barnarbetstemat under frågetecknet ”Allt för barnens bästa?”, vilket leder till en debatt som genljuder i många nummer.

Temanummer är någonting som SYDASIENS redaktioner varit ganska flitiga med, och utöver de som nämns i texten finns flera andra intressanta utgåvor som t ex Calcuttanumret (1/86) som är ett

måste för alla Calcuttainresserade, Pakistannumret av Karl Reinhold Haellquist (3/92), Nepalnumret av Anneli Ahlmér (2/94), och delningen av Indien och Pakistan 1947 och självständigheten behandlades redan i 2/95 medan 3/95 hade litteraturen som sitt tema med bl a artiklar av Mirja Juntunen och Åsa E Hole, och temanumret om vatten och konflikterna kring delningen av vattnet i SYDASIEN 1/97 och om bilismens utbredning i Indien och vad det har för effekter på miljö och hälsa i 2/97, och så senaste numret som uppmärksammade Indiens 50-årsjubileum av självständighet.

Så någon medioker läsning kan det ju inte ha varit.

Och vi hoppas att det inte tar slut än på ett tag.

Katarina, Lars, Stig, Thomas & Zac
Göteborgsredaktionen

Fotnot: I viss mån går gamla nummer av tidningen fortfarande att beställa via SYDASIENS lager i Lund, och av intressanta artiklar i de slutsålda numren kan mot rimlig avgift kopior fås. Ovanstående är ju bara ett urval av saker vi skrivit om och det kompletta registret över publicerade artiklar under tjugo år med SYDASIEN finns på hemsidan på internet, <http://www.sydasien.m.se>

Men det allra bästa sättet att hålla sitt referensbibliotek à jour är naturligtvis att aldrig sluta prenumerera. För det är ni prenumeranter som gör det möjligt för oss att fortsätta publicera SYDASIEN i ytterligare 20 år.

Varför läser du SYDASIEN?

Maria Korpe, journalist, Klampenborg, Danmark (1982):

– Det bästa med tidningen är att den tar upp allt från politik till kultur och religion, den värjer inte för "otrendiga" ämnesområden. Ingen annanstans får jag en så bred information om sydasien, som just i SYDASIEN. För mig är SYDASIEN en gottepåse med många fina foton.

– Jag läser tidningen sen kvällstid i sängen, perfekt nattlektyr. Artiklarna är också lagom långa för mig eftersom jag samtidigt i mitt arbete måste hålla mig orienterad om vad som händer på många ställen runt om i världen.

Dessutom läser jag inte bara tidningen, jag sparar den och använder den emellanåt när jag söker bakgrundsmaterial och namn på personer. Det händer ganska ofta att jag faktiskt kommer ihåg artiklar eller ämnen som sydasien skrivit om och då är det bara att ta fram tidningsshyllan och börja leta.

– För mig är tidningen perfekt, jag saknar inget. Snarare tack för att ni "orkar" fortsätta!

Christian Andersson, chef för Europaparlamentets informationskontor i Stockholm (1977):

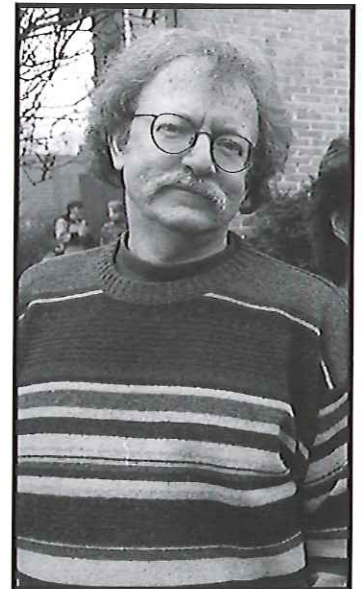
– Jag har alltid prenumererat på SYDASIEN Varför bryta en god vana?

– Förut när jag var journalist, med inriktning på Afrika och Asien, läste jag allt (och skrev också en och annan artikel). Numera blir det väl mer selektivt; Afghanistan, som jag försöker följa, samt Staffan Lindbergs och Göran Djurfeldts artiklar.

och här är alla

•Zainul Abedin •Abbas •Martin Adler •Anika Agebjörn •Anneli Ahlmér •Akbar Ahmad •Feroz Ahmed •Alia Ahmad •Ishtiaq Ahmed •Perwaiz Akhtar •Mushtaq Ali •Salamat Ali •Tariq Ali •Börje Almquist •Per Almquist •Styrbjörn Alström •Malathi de Alwis •Nicholas J Alzen •Amnesty International •Mulk Raj Anand •Kongasdeniye Ananda •Kenth Andersén •Mikael Andersen •Peter Andersen •Anita Andersson •Christian Andersson •Ebbe Andersson •Gunilla Andersson •Lennart Andersson •Susanne Andersson •Tomas Andersson •Anders Gustafsson •Lars Andreasson •Ian Anthony •Shirin P Antia •Jenneke Arens •Jos van Bourden •Ann-Lisbet Arn •Elisabeth Arvidsson •Fredrik Arvidsson •Thomas Arvidsson •Karin Ask •Ivar Asp •Daniel Asplund •Eva Asplund •Sven-Åke Aulin •Anil Awchat •Lars-Erik Axelsson •Inderjit Badhwar •Rudolf Bahro •A M Bakshi •BK Bangash •Bangladeshiska ambassaden •Fazlul Bari •Finn Barnow •Lasse Berg •Micke Berg •Magnus Bergmar •**Lars Bern**

•Prabhakar Bhatlekar •Malabika Bhattacharya •Thomas Bibin •Dorte Birkedal Andersen •Sudheer Birodkar •Samir Biswas •Leif BjellinPiers Blaikie •Kurt Blau •Jan Blomstrand •Peter Blyme •Inger Boesen •David Bonavia •Philip Boveas •Inger Brattström •Jan Breman •Marijke Bresser •Helle Bundgaard •Jetta Busch •Ben Buxton •Gustav Böklin •Charles Câmara •Anders Carlsson •Daniel Carlsson •Familjen Carlsson •Maria Waishali Carlsson •Peter Carlsson •Henri Cartier-Bresson •Ravindran Casinader •N Chakravarty •Carl-Johan Charpentier •Bhola Chatterjee •S B Chaudhuri •Din Chaudry •Ishaque Chaudry •Sam Casie Chetty •Mona Chowdhury •Asger Christensen •Peter Christensen •John Christensen •John Clancey •Kress Clements •Joseph Collins •Radhika Coomaraswamy •Claes Corlin •Sherwin Crasto •Lena Cronqvist •Dexter Cruetz •Yvonne Dahlin •Hans T Dahlskog •Åsa Dalmalm •Håkan Danielsson •Sudhir Dar •Arvind N Das •Jibanananda Das •S A David •Anders Davidson •Noshir Desai •B Deshi •P Kesava Dev •Kunda Dixit •Göran Djurfeldt •Desmond Doig •Soraya Dural •Finn Ebbesen •Ann Eberhardson •Erik Eckholm •Erik af Edholm •Ann Christine Eek •**Klas Eklund** •Lars Eklund •Göran Eklöf •Mats Ekman •Carin Ellberg •Hansi Elsbacher •Tommy Engman •Claes Engström •Finn Engström •Lars Engström •Torbjörn Erikson •Erik Eriksson •Ninni Erlandsson •Curt Ersson •Göta Erzinkian •Görel Espelund •Yvonne Fagerberg •Farouque Faizal •Bertil Falk •Gerd Falk •Klaus Ferdinand •A Fernandes •Jan Fleischmann •Kristina Flemming •Anders Forsberg •Staffan Forssell •Amala Frankel •Göran Frankel •Nicklas Fransson •Monica Frantz Rikken •Karin Fridell •Magnus Fridh •Johanna Fries •Yvonne Fries •Erni Friholt •Ola Friholt •Ulf Frödin •Anders Fänge •Krishna Gandhi •Mahatma Gandhi •Sunil Gangopadhyay •Anton Geels •Jan af Geijerstam •Michel Gelenine •Alex George •Arne Georgzén •Louise Gerdes •Edward Gerlock •Tomas Germundsson •Astri Ghosh •Gajendra Kumar Ghose •Soumitra Ghosh •Ron Giling •Stephen Gill •Martin Gjerulff •Neil Goldstein •Susanne Golin •Pernille Gooch •Susantha Goonatillake •Lars Grahnström •Jenny Granhagen •Karin Gregow •Peter Grest •Heinz Grosse •Annica Grünewald •Marianne Gröndahl •Agneta Gunnarsson •**Bo Gunnarsson** •Karin Gunnarsson •Sven-Olof Gunnarsson •Ruchira Gupta •Klas Gustafson •Lena Guthe •Benoit Gysembergh •Birgitta Göransson •Hans Hadders •Titti Hadders Lindahl •Claes Hall •Louise Hamilton •Christian Hammarström •Tom Hanley •Paul Hansen •Stig Hansén •Olle Hansson •Eva-Karin Hardtmann •Haribabu •Inger Hastrup •Ewa Hedlund •Peter Hegardt •Claes Helming •Eva Hellman •Lars Hellström •Tobias Hellström •Per Olov Henricson •Björn Henriksson •Hugo Herm •Lasse Herneklint •Lars Herrlin •Björn Hettne •Peter Hjukström •Jan Hjärpe •Åsa E Hole •Kate Holloway •Torbjörn Holma •Bo Holmberg •Hans Holmén •Harald Holst •Klaus Holsting •Ratnajeewan Hoole •Iftekh Hossain •Annika Hultén •A O Hume •Tayeb Hussain •Eva-Karin Håkansson •Hans Håkansson •Karl Reinhold Hællquist •Ingar Hællqvist Axelsson •Hans Höfer •Britt Hörnstedt •Ivo Iliste •Guri Ingebrigtsen •Gamini Iriyagolle •Folke Isaksson •Lars Iskjær •Shafiqul Islam •René Jacobsen •Dorran Jacobson •Yusuf Jameel •Eirik Jansen •Pär Jansson •Gunnar Janson •John Jennings •Sten Jerdenius •Samar Jha •Yousaf Jhelmi •Jitendra •Maud Johansson •Birgitta Johansson •Eva Johansson •Jan Johansson •Kjell Johansson •Mikael Johansson •Per-Olof Johansson •Sten Johansson •Åke Johansson •L Jonasson •Göran Jonsson •Inger Jonsson •Pär Jansson •Rolf Jonsson •Sten Jonsson •Gerhard Jörén •**Mirja Juntunen** •Christian Jutvik •K (anonym) •Sirje Kaerma •Humayun Kaiser •Chaitanya Kalbag •Thomas Kanger •PP Karan •N Karasin •Beppe Karlsson •Bror Karlsson •Jan-Erik Karlsson •Lars Olov Karlsson •Lennart Karlsson •Stig T Karlsson •Torbjörn Karlsson •Annemette Karpen •Alhadi Khalaf •Enayat Khan •Saeed Khan •Ashish Khokar •Eva Kjelldal •Kalle Kjellman •Lotta Klasdotter •Peter Kloos •Hans-Christian Kjøie Poulsen •Lollo Konneback •Marie Korpe

Många namn – skribenter, fotografer och tecknare – har syns i SYDASIENS spalter genom åren. Överst syns fotografen Sören Sommelius (th) och författaren

som varit med...

• Julian Y Kramer • Bo Kramsjö • Jacob Krause-Jensen • N B Krishnan • G Krishnaswamy • Ingemar Kristiansen • Charlotte Kronblad • Krishna Kumar • Siddharta Kumar • Björn Kumm • Jurij Kuritsyn • Lal Kurukulasuriya • Sture Källberg • Johan Lagerfelt • Lahori • Marjo Lampinen Qvist • Benoit Lange • Peter Larne • Stefan Larsson • Alain Lefebvre • Veronica Lehrman • Bo Lidman • Mats Lillienberg • Anders Lindh • Staffan Lindberg • Tomas Lindblad • Mikael Lindblom • T Lindelöw • Håkan Lindgren • Stefan Lindgren • Oddvar Lindh • Per-Ole Lindqvist • Kent Linneroth • Bertil Lintner • Hseng Nounng Lintner • Petter Ljunggren • Björn Ljungström • Annuraddha Lokuhapuarachchi • Svante Lundberg • Christer Lundgren • Eggon Lundgren • Arne Lundqvist • Tomas Löfström • Per Löwdin • Rita Machandra • Karin MacLennan • Jan Magnusson • Khalid Mahmood • Irfan Malik

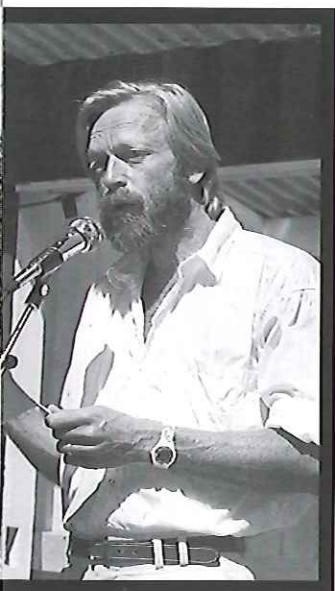
• **Claes Malmberg** • Bhupesh Mangla • Ma Prem Pratiti • Marie M • John Martinussen • Pontus Mattsson • Maj-Gun Mattsson • Karin Mauritsson • Hamish McDonald • CHMecham • Basit Meer • Rubya Mehdi • Johannes Melin • Olle Melkerhed • Anders Mellbourn • Johan Mikaelsson • Harry Miller • Samir Mitra • Olle Melkerhed • Roberto Menkes • Ramesh Menon • Magnar Mikkelsen • Stephen Minkin • Satya Mocharla • Baqr Moin • Moina • Frances Moore Lappé • John Moore • Ashim Mukhopadhyay • Nils Finn Munch-Petersen • Kumkum Munshi • Bubun Munshi-Eklund • Hammett Murphy • U R Anantha Murthy • Jamil SMustafa • Aase Mygind Madsen • Jan Myrdal • Björn Myrman • Georgy Nadezhdin • Geza Nagy • R K Narayan • T Narayan

• Sohail Nashir • Talima Nasrin • Gautam Navlakha • Nalini Nayak • Kim Naylor • Neerat • Peter Neersö • Magnus Neideman • Heldur Netocny • Claes Nero • Esse Nilsson • Kerstin Nilsson • Sprisse Nilsson • Sten Åke Nilsson • Thorsten Nilsson • Ajit Ninan • Jenny Nordin • Gunni Nordström • Leif Norell • Staffan Norrman • Anders Nyberg • Peter Nyblom • Gunnel Nycander • Siv Nygren • Anette Nyqvist • Marcus Oleniuk • M Olimov • Dan Olsson • Mats Olle Olsson • Sven E Olsson • Torvald Olsson • Gail Omvedt • Vilgot Oscarsson • Mats Ottosson • Zac O'Yeah • B S Padmanabhan • Ola Palm • Kicki Palo • Prashant Panjiar • Vibhuti Patel • Amolak Patni • Henrik Pederby • Airi Perklén • Henrik Persson • Håkan Persson • Lotta Persson • Mia Persson • Mikael Persson • Ola Persson

• **Per Persson** • Åke Persson • Anders Petersen • Jens Petersson • Margareta Petersson • Jan Pettersson • Brian Phelen • Gunilla Pilfors • Hans Plogvall • Lena Poolma • Anandhi Suriya Prakashan • Jack Preger • Albert Pushkaryov • Jorma Puusa • Pernilla Pålsson • Lars Qvist • Rafiqur Rahman • C J Rajan • Mohan Ram • N Ram • Ramakrishna • Anna Ranasinghe • Mårten Randberg • Dan Randberg • Sandhya Randberg • Ravishankar • Ahmad Rashid • "Upali Ratugampola" • Abdur Razzak • D Ravindra Reddy • Birgitte Refslund Sørensen • Ole Reitov • Britt Reuterwall-Hörnstedt • Gerard Rikken • Paul Rimmerfors • Anna Riwkin • Le Roy Robinson • Birgit och Sten Rodhe • Kristian Romare • Lena Romhed • Rune Romhed • Monica Roselius • Sven Rosell • Eva Rosén-Hockersmith • Mikael Rothstein • Ajit Roy • Helge Rubin • Jörgen Runeby • S Saberwal • Mohammad Sabur • Jan Samuelsson • Lena Samuelsson • Agne Sandberg • Mats Sandelin • Anki Sandell • Klas Sandell • Katarina Sandström Blyme • N Sanmugathan • David Sayers • Peter Schalk • Andrew Schneider • Staffan Schulz • Ghanshyam Shah • Lalapura Shankara • Shanti • Bharat Sharma • Amar Sheikh • GC Shekhar • Amrita Sher-Gil • Arun Shourie • Jaya Shreedhar • Kristina Simonsson • Devendra Singh • N K Singh • Raghubir Singh • Disa Sjöblom • Anders Sjöbohm • Kristina Sjöborg • Jens Sjörelv • Jonas Sjöström • Eya Smedberg • William Smith • Randi Solheim • Sören Sommelius • Torgny Sommelius

• **Ann-Belinda Steen** • Wiveca Stegeborn • Mikael Stenberg • Roger Stenberg • Erich Stering • Jules Stewart • P-O Stoltz • Samuel Strandberg • Arne Ström • David Ståhl • Nils Ståhl • Per Ståhlberg • Thomas Ståhlberg • Annalena Stålnacke • Subahn • Sain Sucha • Anders Sundelin • Mats Sundgren • Tommy Sundström • Jug Suraiya • Gustaf Svensén • Christina Syding • Ubaid Syed • Zahoor Syed • Jonny Sägänger • Maria Söderberg • Jonas Söderblom • Jörgen Söfelde • Rabindranath Tagore • Kristina Talja • Johan Tell • Inge Bang Termansen • Charlotte Thege • Finn Thiesen • Claes Thor • Boel Thulin • Håkan Thörn • Börje Tobiasson • Stig Toft Madsen • Lena Trojer • Aino Trosell • Björn Tunbäck • Monica Tunbäck-Hansson • Göran Tunström • Mary Tyler • Andrea Törnlund • Niklas Törnlund • Odd Uhrbom • Bo Utas • Per Waginder • Håkan Wahlquist • Robert Waite • Gunnar Wallin • Hans-Jørgen Wallin-Weihe • Zubair Warsi • Paul Watson • Å Wedin • Jakob Venedey • Julian West • Henrik Westander • Lars Wetterström • Sten Widemalm • Anna Widmark • R Vidyasagar • Christian Wigardt • Inger Wiklund • Rolf Viklund • Jeppe Vikström • Knud Vilby • Anna-Karin Wilmenius • Ulf Wilmenius • Gabi Winai Ström • Uno Winblad • Krister Winér • CM Vitankar • Michael Vogelius • Francis Wolf • Biggi Wolff • Staffan Wolters

• **Charlotte Wrangberg** • Ylwa Yngve-sson • "Mohammad Yonus" • Göran Zettergren • Leif Zetterling • Richard de Zoysa • Carl Åhrberg • Lars Åström • Jan Öberg • Mats Öhman • Per-Olof Östergren

Tomas Löfström. Nedan syns Christer Andersson, informationschef på EU och radiojournalisten Louise Hamilton.

Med kameran som bro

Julie Polunsky är en 35-årig fotograf, bosatt i San Francisco, USA. Hon har sedan unga år rest runt i världen och bland annat gjort ett par resor till Indien och Sri Lanka. Hon säger:

”Så fort jag får en möjlighet sticker jag iväg till nya platser. När man reser i andra kulturer än sin egen tycker jag att folk är minst lika intresserade av mig som jag är av dem. Och då utgör kameran ingen mur emellan oss, utan en bro. Folk brukar välkomna den och besvara den kontakten. Precis som man besvarar ett leende.”

Att fotografera ger henne den största kick-en, att framkalla nya bilder från nya resor är alltid lika spännande. ”Jag är som en liten unge i en godisaffär”, påpekar hon.

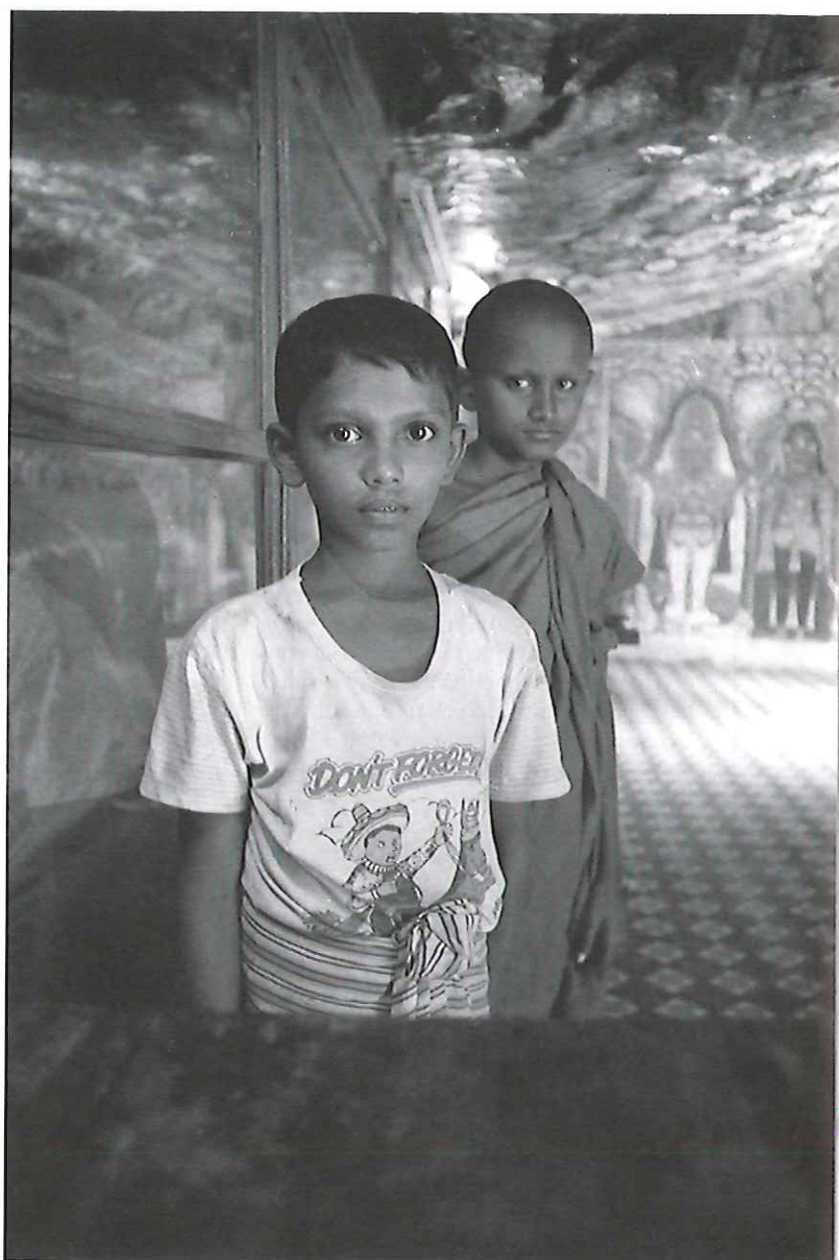
**Bilder:
Julie
Polunsky**

En ung pojke som bär på ett kärl i Kochi, Indien.

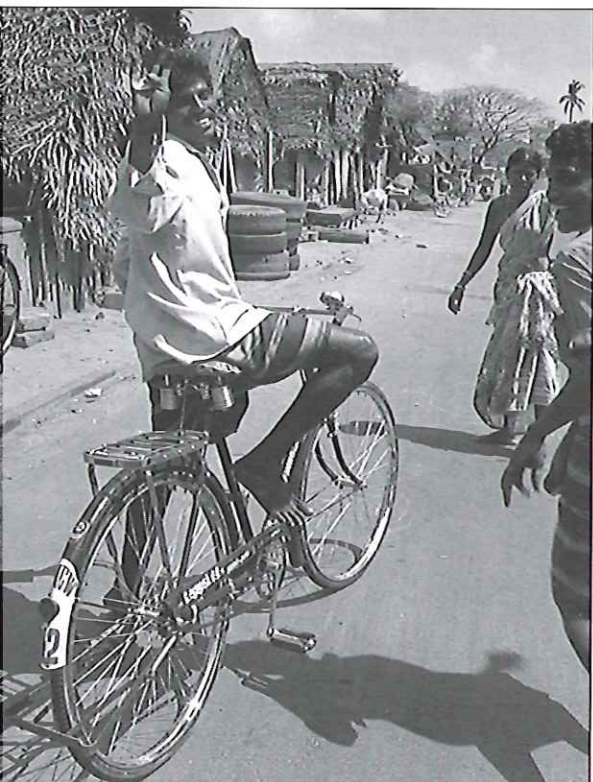

Den lilla familjen bor i Tiruchirappalli, Indien.

"Glöm inte bort", Mulkirigala, Sri Lanka.

*Mannen och hans
cykel, Madras,
Indien.*

*Kopparkärl i
Mysore,
Indien.*

Fysisk råstyrka tycks viktigare än politisk moral

Calcutta 15 november 1997

U tvecklingen i Uttar Pradesh, i synnerhet slagsmålet i delstatsparlamentet i samband med förtroendeomröstningen samt de direkta och indirekta återverkningar som detta gav på rikspolitiken, har satt fokus på Indiens konstitutionellt bräckliga struktur och vad det medför för det politiska systemet generellt. Mer specifikt har frågor kommit att ställas kring den parlamentariska, demokratiska modellens tillämplighet och ändamålsenlighet, och den allmänna rösträtten som den bygger på. Lärda kommentatorer har föreslagit "en period av välvillig diktatur" för att rätta till politiken.

Det må finnas utrymme för skilda uppfattningar om botemedel, men inte när det gäller det faktum att ansvaret att lotsa den nationella skutan genom det stormande hav som omger den är en ytterst skrämmande uppgift, för vilken ingen kompetent besättning och kapten står att finna.

Det enda försonande inslaget i denna dystra bild utgörs av presidenten, **Dr K R Narayanan**, när han i en lovprisad insats vägrade skriva under på centralregeringens rekommendation att låta avsätta BJP-regeringen i Uttar Pradesh. Centralregeringens begäran byggde på en ensidig rapport från delstatens guvernör om att presidentstyre borde införas i Uttar Pradesh – trots att delstatsregeringen, om än med tveklagiga metoder, säkrat majoritet för fortsatt styre i en förtroendeomröstning.

Den senaste akten i det sällsynt trista dramat inleddes med det avtalade vaktavbytet i slutet av september, då BJP:s **Kalyan Singh** skulle ta över regeringsschefsposten för koalitionsregeringen efter BSP:s Mayawati. När partierna bildade sin koalition i våras hade de kommit överens om att med sex månaders intervall byta plats som chefsminister. Men när tiden närmade sig för det första bytet började, med rätta, duon **Mayawati – Kanshi Ram** att oroa sig för möjliga konsekvenser, och man inledde intensiv kohandel för att söka säkra sina intressen, men utan att lyckas. Kalyan Singh, som var chefsminister i Uttar Pradesh under tiden Babarmoskén revs 1992 och som för närvarande står åtalad för händelserna i samband därmed, tog över posten för andra gången.

Konvenansäktenskapet mellan det av högre kaster (tillika samhällsklasser) dominerade BJP och det huvudsakligen lågkast(dalit)-dominerade BSP var från första stund dömt att misslyckas förr eller senare. Nu kom skilsmässan mycket fort.

Redan den 19 oktober, efter mindre än en månads Kalyan Singh-styre drog sig BSP ur koalitionen.

Delstatsguvernören som har nära förbindelser med **Mulayam Singh Yadav**, försvarsminister i centralregeringen i New Delhi och dessutom ledare för den andra starka politiska kraften i Uttar Pradesh, **Samajwadi Party**, gav nu BJP den osedvanligt korta tiden två dagar att i delstatsparlamentet visa att man hade mandat för att fortsätta regera.

Den 21 oktober, räkenskapsens dag, bröt hela helvetet löst i Uttar Pradesh lagstiftande församling. Genom noggrann planering i förväg och ett perfekt genomförande hade BJP försäkrat sig om att få majoritet genom att splittra de andra partierna. 22 av totalt 37 kongresspartister i delstatsparlamentet hoppade nu av sitt parti, och det samma gjorde 12 BSP-ledamöter och tre stycken från det lilla som funnits kvar av Janata Dal i Uttar Pradesh. Dessutom fick BJP stöd av åtta oberoende ledamöter.

Det mest uppseendeväckande inslaget från dagens förehavanden blev dock de våldsamheter som föregick omröstningen. Bilder från kalabaliken visades på TV över hela världen. Det hela iscensattes av oppositionspartierna Kongresspartiet och BSP, men snart deltog också medlemmar av BJP med stor förtjusning, därtill assisterade av civilklädd säkerhetspersonal som fanns inne i lokalen. Frontalkollisionen resulterade i att 62 ledamöter skadades, varav 12 allvarligt. Bland de skadade fanns kvinnor, en minister samt ytterligare prominenta personer.

Oppositionen beslutade sig då att bojkotta omröstningen. Faktiskt var det så att man lästes ute från sessionssalen medan omröstningen pågick. Och i den fick BJP 222 röster, nio mer än som krävdes för enkel majoritet. Frågan om parlamentets förtroende var därmed på ett övertygande sätt avgjort – oavsett de medel som brukats.

Guvernören **Romesh Bhandari** rapporterade omgående till New Delhi om

våldet och vad han beskrev vara sammanbrottet för den konstitutionellt valda regeringen. Han rekommenderade att BJP-regeringen borde avskedas och presidentstyre införas i Uttar Pradesh. Guvernörens rekommendationer prövades av centralregeringen och vidarebefordrades sedan till presidenten för undertecknande.

Presidenten såg dock helt annorlunda på saken, och han utnyttjade sitt privilegium att skicka tillbaka Bhandaris rekommendationer till centralregeringen för förnyad prövning. Och även om författningen sedan ger regeringen rätt att en andra

FOTO: SHARAD SAXENA

Ett turbulent parlament. 21 oktober bröt helvetet löst i Uttar Pradesh lagstiftande församling.

gång begära om presidentens underskrift (och då presidenten måste skriva under) beslutade sig man sig för att dra tillbaka rekommendationerna och därmed låta BJP-regeringen i Lucknow vara. Många frisinna BJP-motståndare, liksom vänstern och de regionala partierna, motsatte sig det samvetslösa missbruket av författningens artikel 356 som ger centralregeringen rätt att avskeda delstatsregeringar. Presidentens första prov på självhävdelse möttes därför av bifall från flera håll.

Uppenbart tog BJP hem en betydelsefull taktisk seger, men partiet fick betala ett högt pris därför. För det första måste man omedelbart efter "segern" belöna de 37 parlamentsledamöter som genom att hoppa av sina partier säkrat BJP egen majoritet. Detta genom att utse samtliga till ministrar. Det innebar att regeringen svällde till att innehålla 93 ministrar. Och som en följd därav måste ministeriernas normala verksamhetsområden delas upp i ab-

surt smala sektorer. Dessutom fanns det inte tillräckligt med kontorslokaler, bostäder, sekreterarpersonal samt bilar och chaufförer åt alla ministrar. Allt detta avslöjade den grundläggande perversiteten i BJP:s röstfiskande.

Ännu allvarligare än allt det här är att BJP genom att utse tolv så kallade "history-sheeters", dvs personer med kriminell bakgrund (några av dem åtalade för mord), till ministrar avslöjar hur genomfalska partiets anspråk är när man säger sig stå för en "moralisk" politik i kontrast till den korrupta Kongress-partikulturen.

Men i stället för att utgöra en belastning för BJP-ledningen har den framgångsrika kuppen i Uttar Pradesh ökat partiets aptit efter makt, kosta vad det kosta vill. Man har helt öppet börjat agna krokare för att locka medlemmar av Kongress-partiet och andra partier i parlamentet att byta sida så att BJP kan vinna majoritet, och föra partiledaren **Atal Behari Vajpayee** tillbaka till den premiärministerpost han tvingades lämna ifrån sig efter att bara ha innehaft den i 13 dagar våren 1996.

Vad leder då detta oss fram till?

1. Flertalet politiker av i dag är i total avsaknad av "moral". De saknar vad man skulle kunna kalla pliktankare. Kongress-partiet, BJP, BSP är utbytbare mynt, där växlingskursen är det avgörande, att betalas kontant eller i form av förmåner.

2. I det fall lagar, praxis, regler etc står i vägen för strävan efter makt går det bra att använda sig av fysisk råstyrka för att nå målet.

3. Talmän, guvernörer och premiärministrar (den som är och de som varit) saknar fullständigt trohet till etiska normer. Deras enda lojalitet står till det parti, eller den klick inom partiet, man tillhör. Blott presidenten verkar utgöra ett ädelt undantag. Men eftersom landet är en demokrati är hans maktbefogenheter med rätta begränsade.

När det är så här landet ligger utgör det konstitutionella styrelsesättet, och då inte bara i dess parlamentariska variant, ett hotat fenomen. Och eftersom en "väl-villig diktatur" är ett motsägelsefullt begrepp tycks de enda alternativen vara antingen:

"Lag och ordning" under en diktatur, som inte kan vara annat än brutal när det kommer till kritan, eller:

Frihet att söka efter ett kollektivt utplånande av det civiliserade samhället.

Det är dags för alla indier att inse vad som står på spel.

Ajit Roy

Översättning: Lars Eklund

Sverige – en höstsaga

– elva indiska författare förundras över Värmland och Vasa

—Det här är skeppet Vasa, som seglade 400 m ut från bryggan och sjönk på sin jungfrufärd, säger svensken.

—Så det var ett fiasko, då? frågar indiern.

—Jo, det kan man väl säga, urskuldar sig svensken. Men sedan bärgade vi skeppet och byggde det här museet för X miljoner kronor.

—Varför bygga ett museum över ett fiasko? undrar indiern vänligt.

Jag förblir svarslös.

—Är det kanske en metafor för den Europeiska Unionen? frågar **Prasanna**, en indisk dramatiker i Vasamuseet.

Så kunde ordväxlingen mellan svenska och indiska författare låta. Sammanlagt elva poeter, skribenter, dramatiker och prosaister från det väldiga landet i öster landade i ett kulet oktober-Sverige, ordentligt inrullade i färggranna saris eller med en extra jumper under kurtan, redo att insupa allehanda intryck — från surströmming till svensk poesi.

I författardelegationen fanns flera av Indiens olika regioner representerade, där var kvinnor och där var män, där var procentuellt mest hinduer, men också någon jain och muslim. Hälften var strikta vegetarianer, hälften hade inget emot en god bifffstek. Erfarenhetsgraden varierade från den ålderstigne akademiledamoten, **Ramakantha Rath**, som gav ut sin första diktsamling redan 1962 och i sin lyrik ofta anknyter till den indiska mytologin, till den unge och kaxige författaren-radiojournalisten **Abdul Rasheed**, 32 år, som egentligen inte ser sig själv som författare:

— Jag berättar roliga historier. Sedan händer det att de blir utgivna. Men om jag träffar någon i tjänsten som undrar över att jag har samma

namn som författaren **Abdul Rasheed**, så brukar jag svara att jag aldrig har hört talas om honom.

Det var som ett tvärsnitt av Indien, dubbelexponerad på en bild av Sverige, och för några veckor var sig ingenting likt. Plötsligt var det mycket indisk litteratur överallt — och inte minst för att besöket sammanföll med att **Arundhati Roy** erhöll Booker-priset för det gångna årets mest uppmärksammade indiska roman, *The God of Small Things*. När författardelegationen kom till kulturredaktionen på en av de stora morgontidningarna undrade en journalist nyfiket om det till och med kunde vara så att **Arundhati Roy** var med i gruppen, och såg efteråt ut som en ledsen hund när han förstod att så inte var fallet.

Eminenta föredragshållare

I Sverige omhändertogs delegationen av den svenska författargrupp som 1996 reste i Indien (artikel i SYDASIEN 2/96), men fick också skaka tass och utbyta intellektuella erfarenheter med gelikar från syd till nord, i byar och metropoler. Första dagarna i Stockholm sattes indierna i skolbänken på Författarnas Hus, och fick sig till livs fördjupande föredrag, i allt från svensk historia till litteratur, och bland de eminenta föredragshållarna hade man lockat dit **Göran Hägg** ("svensk modern litteratur"), **PO Enquist** ("Sverige och EU") och

Ola Larsmo (talade finurligt på temat "Geijer"). En och annan av indierna sågs slumra in, precis som man gjorde under skolåren — så även den aspekten av svenska utbildningssystemet fick indierna smaka på, "the taste of wood".

I Stockholm ingick i det digra programmet också teaterbesök på Dramaten, där de fick se **August Strindbergs** "Fadren" på svenska (de flesta hade redan sett pjäsen i Indien), besök på

VÄND!

Prabodh Parikh, den filosofiskt lagde gujarati-poeten, i samtal med Svenska Dagbladets Bo Löfvendahl. Teji Grover åhör herrarnas samtal.

Sverige – en höstsaga

FORTS

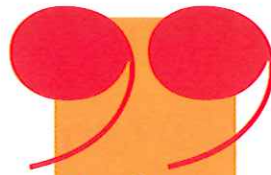
Filmhuset där man tittade på Filminstitutets arkiv och Dramatiska Institutets studiofaciliteter och åt lunch med bl a **Per Lysander** och **Suzanne Osten**, det var besök på LO och SAF, kulturdepartementet, gymnasieskolor, Rinkeby och Skärholmen, och tusentals andra platser. Inte en millimeter av Stockholm gick obesiktigad.

Även **Birgitta Dahl** tog sig tid att ta emot den indiska gruppen, för att under fyrtyofem minuter lämna över ordförandeklubban till någon assistent i riksdagen och istället prata engagerat om sitt förhållande till Indien: hon har besökt Indien två gånger med svenska delegationer, och kommer att resa på nytt i februari 1998. Dessutom hade hon indiska lok sabha-politiker på besök här i Sverige så sent som i somras.

—Jag hör till den generationen som har minnen från den tiden då Indien blev självständigt, påpekade **Birgitta** och berättade om hur hon som liten skolflicka läst allt om friheten i tidningarna, 1947-48.

Efteråt var de indiska författarna så rörda att de ville fotografera sig med fru Dahl.

På Svenska Akademien tog några distingerade äldre herrar emot den indiska delegationen i praktfulla gamla salar, där det serverades läskande vitvin och **Sture Allén** fick skaka hand med sin indiske kollega, sekreteraren för Sahitya Akademi, **Sri K Satchidanandan**. Det pratades om de mysterierkrudade förfarandena kring Nobelpriset och indierna funderade förståeligt nog på sina möjligheter att ta hem ett nytt pris — det är ju ändå 84 år sedan sist priset hamnade i Calcutta.

*Det känns
som allt det
här är
omöjligt att
berätta om
därhemma*

**Prathiba
Nandakumar**

Intresset för indisk litteratur finns i Sverige, det märktes inte minst på publiktillströmningen till uppläsningen på ABF-huset, för även om där fanns tomma stolar i husets stora sal var de ljudliga applåderna ingenting man kunde ta miste på: och till sin hjälp hade indierna fått en varsin svensk tolkare, bl a intervjuade **Carina Rydberg Abdul Rasheed** om hans skrivande, **Stefan Foconi** försökte att hålla jämn takt med **Kanji Patel** som sjöng på gujarati för publiken, **Astrid Trotzig** berättade om hur hon och **Pratibha Nandakumar** grävt igenom BLM:s papperskorgar på jakt efter frimärken till **Pratibhas** frimärkssamlande son; och dikterna som försvenskats av **Birgitta Wallin** och **Tomas Löfström** lästes i mellantiden både på originalspråk och svenskt tungomål.

Birgitta Wallin talade med glöd om de indiska poesiäfnarna, där publiken satt och suckade och stönade, och fyllde i orden när andra läste sina dikter, innan hon och **Teji Grover** tillsammans läste ur "Avskedets sånger":

—"Så jag har hamnat på mattan,
dumsnut? / Jag finns alldeles intill dig / på
den hopsjunkna sängen / så nära alldeles intill
dig / att jag misstog mullret i din mage / för
mitt eget."

Närmare än så kommer inte en indisk dikt.

Flytt hjälp åt Tunström

Resan i Värmland blev en välkommen flykt ut efter två veckor i Stockholm, och det blev skog, sjöar och klara himlar för hela slanten. De indiska författarna blev mycket förtjusta i kollegorna **Torgny Karstedt** och **Bengt Berg**, och icke att förglömma **Göran Tunström** som väntade på dem ute på Koster. Göran var på väg att flytta till fastlandet för vintern, så indierna blev en välkommen bärhjälp.

I Göteborg väntade vimlet på Bokmässan där indierna framträdde i Rum för poesi och deltog i två stora seminarier — och drog enormt mycket publik. Med den eminente kritikern och kunnige journalisten **Jan-Erik Pettersson** som samtalsledare handlade pratet om indisk litteratur och kultur i jämförelse med västerländsk. Det var nog också en del förbryllade mässbesökare som studsade till när **Kanji Patel** sjöng i repris i Författarförbundets monter, med högsta möjliga röststyrka för att genomtränga mässans väsen.

Under resan diskuterades också

*I glada poeters sällskap. Övre raden fr v:
K Satchidanandan och Ramakantha Rath i C*

det ultimata syftet med de båda resorna (fjolårets svenska delegation i österled, och indiska svarsbesöket i västerled): idén om att i framtiden översätta litteratur mellan de två länderna, utan att behöva gå vägen via den engelskspråkiga bokmarknaden som vartannat år väljer ut någon "indisk bestseller" (**Salman Rushdie**, **Vikram Seth**, **Arundhati Roy**) på bekostnad av all indisk litteratur som aldrig har en chans att nå svensk publik, samt att sprida ny svensk kvalitetslitteratur till Indien så att de indiska bokläsarna förstår att det finns någonting annat än döda sekelskiftesförfattare i Sverige.

—Bara under den korta månaden som vi varit i Sverige har jag känt ett intresse för svenska poeter vakna, säger **Teji Grover** som är en av hindi-språkets mest omtyckta kvinnliga röster.

Den indiske dramatikern och regissören **Prasanna**, som varje år sätter upp nya pjäser

*Kanji Patel från Gujarat (tv) och malyalam-poeten
Ballachandran Chullikad letar vykort.*

Abdul Rasheed, Pratibha Nandakumar, Balachandran Chullikkad och Kanji Patel. Nedre raden fr v: Prabodh Parikh, Teji Grover, Amla Stan i samband med besöket på Svenska Akademien.

på "nationalscenen" *NSD Repertory i New Delhi*, har under besöket här hunnit prata med många svenska teatermänniskor om sin idé.

Strindberg-Tagorefestival

Han vill ordna en svensk-indisk festival där man lyfter fram de båda ikonerna August Strindberg och Rabindranath Tagore — som ju trots att de var nästan samtida och som för sina respektive länder idag fyller en otroligt stor funktion, ändå skilde sig åt på många ställen (t ex fick ju Strindberg aldrig något Nobelpris, noterar Prasanna småleende). Prasanna ser det som att man utöver teateruppsättningar där en svensk regisserar Tagore och en indier Strindberg, ställer ut deras konst — bägge var ju mångfacetterade — så att man skapar en jämförelsegrund.

Efter en månad i Sverige har indierna börjat längta hem till curryns förlovade land,

men kanske hoppas somliga av dem att i sitt nästa liv reinkareras här i potatis-och-köttlandet. Nu är de fullmatade med information av alla slag, 25% för mycket konstaterade den filosofiskt lagde gujarati-poeten **Prabodh Parikh**, och därefter återstår att smälta alla intryck. Malayalam-poeten **Balachandran Chullikkad** som är så ofantligt populär i Kerala att hans diktsamlingar ständigt kommer i nya upplagor (som mest sålde en av dem 35 000 exemplar), och folk köper kassetter där han läser upp sina dikter, han säger nu att han vill minnas namnen på de svenska gatorna som han gått på, minnas hurdan gatubeläggningen var och lustern på husfasaderna i gatlyktornas sken — det är så många intryck som kan komma att bli viktiga för hans framtida skrivande.

Pratibha Nandakumar från Bangalore, som fått i uppdrag att skriva om Sverige för en indisk tidskrift, funderar:

—Det känns som att allt det här är omöjligt att berätta om därhemma. Jag tror att jag istället ska skriva om resan som en saga för barn: det finns ett land långt, långt borta, där det bor grekiska gudar och vattenprinsessor som fryser till is på vintern. Ungefär som sagan om Nils Holgersson, avslutar hon.

Text och foto: Zac O'Yeah

Fotnot: utöver de som nämns i texten deltog under kortare del av resan den kvinnliga författaren, kritikern och översättaren **Chandrika** från Thiruvananthapuram och Sahitya Akademis regionala sekreterare **Agrahara Krishna Murthy** från Bangalore. I samband med besöket gavs de indiska författarna ut i antologin *"Röster från Indien"* på förlaget En Bok För Alla.

”Männens känsloliv börjar och slutar i underlivet”

Indisk societetsförfattare säljer böcker i jätteupplagor

Nej, du får inte ta några bilder av mig. Mitt hår är i oordning och jag har utvecklat allergi mot maskara så mina ögon är röda. Min förläggare vill att jag skall se glamorös ut.

Indiens populäraste författare och desutom den mest kontroversiella är mycket noggrann med sitt yttre. Hon har vissa krav att leva upp till efter att ha kallats för Indiens svar på Jackie Collins, det asiatiska svaret på tantsnusk.

I sju böcker och hundratals tidningsartiklar har hon skakat om det indiska manssamhället, helt enkelt genom att berätta om hur kvinnor vill ha sex och skriva om kvinnlig sexualitet: ett ämne som tidigare helt dominerades av mäns åsikter och synpunkter. Hennes böcker anses därför vara subversiva, chockerande och amoraliska. Hennes romaner är kända som masalas; en het indisk kryddblandning av romantik, sex, tragedi och melodrama.

Män patetiska figurer

I Shobha Dé's böcker är kvinnan huvudpersonen. Män beskrivs som patetiska figurer. Det är ett medvetet drag, för hon tycker att de manliga hjältarna är överdrivna, utan kontakt med verkligheten.

– I de flesta böcker beskrivs kvinnor som dörmattor eller som martyrer. Passar hon inte in i någon av dessa stereotyper kallas hon för slampa. Denna bild av kvinnan har hyllats i århundraden i Indien. Jag vill porträttera den moderna kvinnan som har kontroll över sitt eget liv, säger Shobha Dé.

Hennes senaste alster är en handbok för kvinnor om hur de skall överleva männen: *Surviving Men: The Smart Woman's Guide to Staying On Top*. Shobha Dé kallar boken en avlossad sidenharpun mot männen.

Vinner skönhetsävlingar

Hon vill förändra den indiske mannen, som hon anser stannat upp i utvecklingen och fortfarande befinner sig mentalt på medeltiden. Kvinnor är mera progressiva och mera i ton med det moderna samhället. De är stolta, vackra och vinner internationella skönhetsävlingar. Indiska kvinnor har vid två tillfällen blivit Miss World, nu senast 24-åriga Diana Hayden från Mumbai i årets tävling som avgjordes på Seychellerna i november, och för ett par år sedan blev en indiska dessutom Miss Universum. Men medan de erövrar världen

Shobha Dé passar inte in i schablonbilden av den timida och sariklädda indiska kvinnan. Hon är en intelligent, rik och stark kvinna som står för sina åsikter, även om de ibland inte är politiskt korrekta. Här ses hon tillsammans med 19-åriga dottern Avantika.

FOTO: ©REVIEW

blir männen kvar vid sin läst.

Det är för att få fason på denna Neanderthal till man som Shobha Dé skrivit handboken, som innehåller tips hur man uppfostrar män.

– Jag har studerat män i 25 år. Jag har alltid tyckt att de har varit lite löjliga, poserande och pretentiösa.

Shobha Dé som fyller 50 år nästa år, har studerat sociologi och psykologi, samt avverkat tre äktenskap, men ger sig inte ut för att vara någon expert på relationer. Det är mera en kvinnas personliga och mycket godtyckliga beskrivning av kampen mellan könen.

Surviving Men är en provocerande bok,

gjord att röra upp lite damm i den alltför fnösktorra könsrollsdebatten i Indien. Hon avlossar verbala harpuner mot männen och kallar dem för ”tarvliga, hycklande svin när det gäller kärlek och relationer” och ”självpuptagna, narcissistiska, feodala, bortskämda och totalt infantila personer vars känsloliv börjar och slutar i underlivet”.

Shobha Dé har heller inget till övers för den nye mera moderna västerländska männen.

– Den manliga attityden verkar vara universell. Det verkar inte hjälpa med lagar och förordningar. Skrapa lite grand på ytan, ta bort fernissan som kläder, lite lång-

re hår och att han är beredd att byta blöjor, så finner man i botten samma arketyper.

På en tiogradig skala ger hon de indiska männen sex poäng och de europeiska och amerikanska männen tre eller fyra, därför att de är så uppblåsta och har en sådan överskattande uppfattning om sig själva.

Ingen plakatfeminist

Shobha Dé kan säga sådana provocerande saker utan att bli garotterad, istället blir hon livligt citerad i de stora dagstidningarna, radio och TV. Hade en radikal feminist sagt ungefär samma sak, men med andra ord, hade hon blivit nonchalerad eller fått kraftiga mothugg.

– Jag är en fritänkare som inte tillhör något parti eller någon grupp. Det ger mig trovärdighet. Jag är ingen plakatfeminist. Jag är varken för eller emot den västerländska eller den indiska feminismen. Men jag känner starkt för kvinnans sak, och i ett land som Indien där kvinnans möjligheter nonchaleras kan jag inte hålla tyst. Jag påstår mig inte ha funnit alla svaren. Jag kan ge vägvisning, men lösningen får kvinnorna hitta själva.

Trots alla verbala attacker på det manliga könet påstår Shobha Dé att hennes nya bok inte är en krigsförklaring mot mannen. Hon vill istället kalla den ”en tillgiven bok om männens svaghet som skall tvinga männen att se på sig själva och bryta igenom den självbelåtna, trångsynta lilla världen de lever i”.

Tecken i tiden

Boken *Surviving Men* är ett tecken på att det håller på att hända saker i det indiska samhället. Indiska kvinnor är nu medvetna om sina rättigheter och börjar att kräva dem.

– Män måste inse att kvinnor inte längre accepterar de gamla normerna. Relationerna mellan könen håller på att omformas. Kvinnan är mera självständig och börjar få en egen inkomst. Män är oroliga när de inser att de håller på att bli marginaliserade.

Många menar att *Surviving Men* kommer att ha samma inverkan på det indiska samhället som en gång *Erica Jongs Rädd att flyga* hade på västvärlden på 1970-talet.

– Eftersom vi är 20 år efter väst tyckte jag att det var dags att skriva denna bok.

Det litterära etablissemanget har bemött hennes romaner med kallsinne och döpt henne till Mumbais porrdrottning. De har tydligen inte ansträngt sig att läsa de partier som inte handlar om sexuella utsvävningar. Kanske blev de för upphetsade för att upptäcka att det finns djupare tankar bakom alla beskrivningar av kärleksakten.

– Jag vill att budskapet skall vara sexigt och underhållande. Jag vill inte skriva pamfletter eller politisk propaganda. Händelserna i romanerna måste också äga rum i situationer där kvinnan känner sig hemma.

Shobha Dé har naturligtvis svar på tal till dem som avfärdar hennes romaner som

I Shobha Dé's bok från 1986 – *Second Thoughts* – saknas helt sexuella detaljer i innehållet. I stället handlar boken om hur arrangerade giftermål leder till misslyckade äktenskap.

pornografi:

– Om jag vore en annorlunda person skulle de känna sig mera bekväma till mods. Om jag vore en liten försynt dam, bodde i en by och inte gjorde något väsen av mig, då skulle de kunna tycka synd om mig. Indien är duktiga på att tycka synd om andra. Det är bekvämt.

Indiens nya klass av välutbildade kvinnor ignorerar allt tal om att det skulle vara tantsnusk, flygplatstilltugg och slukar hennes böcker i jakt på insikt om sin kvinnlighet och för att nå förståelse av mannens psyke.

Säljer mer än Rushdie

Det låter kanske inte mycket men sammanlagt har hon sålt 300 000 böcker i Indien. Det innebär att hon säljer fler böcker än välkända namn som *Salman Rushdie* och *Vikram Seth*. Hon är redan en storsäljare i Sydkorea och förhandlingar pågår om översättningar till italienska, tyska, franska och japanska.

Hon säljer även stora upplagor i gamla kolonialmakten Storbritannien. Men på sina turnéer till England, för att lansera sina böcker, har hon upptäckt att brittena har svårt att acceptera henne, svårt att förstå sig på henne. Det är inte på grund av att hon är frispråkig, utan engelsmännen har drabbats av något som man skulle kunna kalla för omvänd kulturchock. De hade förväntat sig att möta en kvinna som skulle berätta om sitt tragiska liv, utsatt för förtryck, orättvisor, tvingad in i äktenskap vid 12 års ålder, ett offer för ett intolerant samhälle.

Shobha Dé passade helt enkelt inte in i den västerländska schablonbilden av en ti-

mid sariklädd indisk kvinna som sänker blicken när hon tilltalas och tyst försvinner ut i köket då det kommer gäster.

Gift med miljonär

Vad de mötte var en välutbildad, intelligent och stark kvinna som står för sina åsikter, även om de inte alltid är politiskt korrekta. Hon är gift med miljonären och skeppsredaren *Dilip Dé*. De bor i de mest fashionabla kvarteren i Mumbai med sina sex barn i en våning värd 23 miljoner kronor med utsikt över Arabiska sjön. Hon älskar att klä sig i dyra sidensaris, skapa en air av glamour omkring sig och köra med sin Bentley nedför Marine Drive för att lapa in solnedgången över Malabar Hills. Och hon talar bättre engelska än de flesta briter.

Shobha Dé anser sig själv vara en pionjärförfattare. Tidigare var det svårt för kvinnor i Indien att få sina manus publicerade. Det är först med framgångarna med Shobha Dé's noveller som förläggare börjat uppmuntra kvinnliga författare att skriva noveller och börjat publicera deras alster.

Shobha Dé har själv en förklaring till varför hennes böcker har blivit storsäljare, förutom de sexiga skildringarna av mäns och kvinnors relationer. Hennes beskrivning av Indien skiljer sig markant från den bild som förmedlas av manliga författare.

– Män skriver om säkra ämnen. Det finns en viss sorts böcker som västerländska läsare är vana vid: Det exotiska Indien, med maharajor, tigerjakt, palats, elefanter eller också skall det vara fattigdom, förtryck och lidande folk. Jag skriver om det moderna Indien, det samtida Indien, det urbana Indien.

Fråga om exploatering

Ingen har tidigare skrivit om de rika, de inflytelserika, de indier som bor i storstäderna. I ett land så stort och mångfacetterat som Indien finns också denna verklighet.

I boken *Snapshot* förekommer det incest, tonårssex, lesbisk kärlek, sadomasochism, aborter, otrohet och starka kvinnor som tar för sig. Publiken blev chockad. Moralister indignerade. Men Shobha Dé behöll sitt lugn.

– Många tror att jag hittar på. Men denna sexualitet, frigjordhet är verklighet för överklassen i Mumbai.

Enligt Shobha Dé håller denna mera liberalare syn på sex att bli accepterad av medelklassens kvinnor.

Men hon tycker inte att hennes beskrivning av sexualiteten i novellerna är lockande, kittlande eller njutbar.

– Sex i mina böcker handlar om exploatering, hur kvinnor känner när deras kroppar utnyttjas av män. Jag tycker att mina sexuella beskrivningar är deprimerande. Om folk vill leta efter porr finns det andra böcker.

Hon har även skrivit två böcker som inte innehåller några beskrivningar av sexualakten och de har sålt lika bra.

Hon ger uttryck åt Bhuttofamiljens sorg

Shobha Dé föddes 1948 i en brahminfamilj i Mumbai. Hon studerade sociologi och psykologi, fick ett stipendium för att åka till Stanford i USA, men blev kär och stannade kvar i Mumbai. Vid 18 års ålder beslutade hon sig för att bli fotomodell, till föräldrarnas förskräckelse, eftersom det var ett jobb som inte passade en flicka från en fin familj.

De gick till slut med på att låta dottern bli modell under tre förutsättningar: Att hon bar anständiga kläder, inte lät sig fotograferas med män och inte gjorde något som skulle kunna skandalisera familjen.

Slog igenom som fotomodell

Shobha Dé var under några år Indiens främsta modell och var hudkrämen Ponds indiska ansikte i fem år. Efter att hon tröttnat på modelljobbet arbetade hon under en kort tid som copywriter innan hon 1971 startade filmtidningen Stardust, som idag räknas som världens största filmtidning.

I tio år var hon chefredaktör och förnyade skvallret, intervju-tekniken och framför allt var hon med om att introducera hinglish; en blandning av hindi och engelska som blivit det språk som idag används i TV-reklam och filmdialoger.

Jobbet som chefredaktör gav henne goda insikter i den indiska filmindustrin som hon sedan beskrev i boken *Starry Nights*. Den bild hon målade upp av Bollywood, som Mumbais filmindustri ofta kallas, var inte vacker. Ingen hade tidigare skrivit så initierat om filmindustrins mörka sidor med maffiametoder, svarta pengar, cynism och utnyttjande av unga kvinnor.

– Jag hittade inte på, allt var sant. Boken visade sig också vara profetisk. Tre månader efter att boken hade publicerats avslöjades det att maffian låg bakom finansieringen av de flesta filmerna.

Älskar Mumbais livsstil

Shobha Dé älskar sitt Mumbai. Staden är inte bara en plats där handlingen utspelas i hennes noveller. Det är en karaktär i sig själv. Mumbai är Indiens finansiella centrum, kapitalet, showbiz, glädje och pengar. Staden har sin egen livsstil som är mycket distinkt och som gör att det inte går att jämföra med andra delar av Indien. Shobha Dé kallar Mumbai för en byracka: inte rumsren men smart, en överlevare.

– Jag skulle inte ha varit den jag är om jag vuxit upp i någon annan stad. Jag skulle inte haft någon chans, min röst skulle inte ha blivit hörd. Mumbai skapade mig.

Mumbai är den snabba staden där pengar betyder allt. I andra städer är det viktigare vilken kast du tillhör, familjeband, kontakter, vilka dina förfäder var. Allt detta är irrelevant i Mumbai. Här får alla en chans att lyckas – eller misslyckas. Och det är detta Mumbai som Shobha Dé skriver om, denna megastad på 15 miljoner som hon älskar.

Pär Jansson

Det senaste stjärnskottet på den litterära arenan i Pakistan utgörs av blott 15-åriga Fatima Bhutto. Hennes far Murtaza mördades förra året – förmodligen på uppdrag av Benazir Bhutto, Fatimas faster. I en nyutkommen diktsamling ger Fatima uttryck för sorgen efter sin älskade far. Många pakistanier ser i Fatima en ny representant för Bhutto-klanen som kan axla det politiska ansvaret för landet när hennes tid är mogen.

I en fullsmockad hotellvestibul i Karachi lyssnar tårögt åhörarna när en 15-årig flicka läser sina vemodiga dikter. Publiken är fullständigt stilla; flickan är **Fatima Bhutto**, medlem av Pakistans mest berömda politiska familj.

Hear me whisper to the the sky/I never got to say/ goodbye/ I sit at my window-sill,/ the glimmer of nature's beauty dazzling me./ I wish to capture/ the scent of a petal/ and treasure it 'til eternity./ I want to paint the moon/ for everyone to see./ But, most of all/ I want your arms/ wrapped around me./

Publiken förstår: Fatimas dikt är ett ode över hennes far **Murtaza Bhutto**, yngre bror till förra premiärministern Benazir Bhutto, som mördades av polisen utanför familjens hem i september 1996. Hennes fädernearv är genomsyrat av tragedi. Militären hängde hennes farfar, förra premiärministern **Zulfiqar Ali Bhutto**, för 18 år sedan. Nu anklagas hennes faster, som hon brutit relationen med, för korruption och för att ha tillskansat sig medel i nivå med Filippinernas **Ferdinand Marcos** och Kongos **Joseph Mobutu**.

Dominerande roll

Bhuttofamiljen har haft en dominerande roll i pakistansk politik i 30 år. Att en ny Bhutto dyker upp på scenen har därför väckt stor uppmärksamhet och gjort att Fatimas diktsamling, *Whispers of the Desert*, sålts slut. Hon må vara ung men Fatima vet att uppgiften att återge Bhuttofamiljen dess glans kan komma att vila på henne.

– Jag är stolt över arvet från min far och min farfar, men min faster har lämnat ett skamfilat arv efter sig, säger Fatima Bhutto. Hon saknar helt deras kvaliteer.

Många människor betraktar Benazir Bhuttos karriär som över, och Fatima väntar nu i kulisserna. **Ghinwa Bhutto**, hennes libanesiska styvmor, står i spetsen för den kampanj för att reformera Pakistans korrupta politiska system som den mördade Murtaza inledde.

– Jag älskar debatt och att tala offentligt, säger Fatima. Jag vill inte att min fars arbete ska ha varit förgäves, och därför kan

det bli så att jag ger mig in i politiken.

För närvarande går hon i tionde klass på American School i Karachi, och hon skriver uppsatser om **Che Guevara** och **Yasir Arafat**. Hon läste **Tolstoys Krig och fred** redan när hon gick i tredje klass och hon pepprar sina samtal med referenser till **Freud**, **Machiavelli** och **MacBeth**.

Men trots hennes mognad är hennes rum lika stökigt som vilken tonårings som helst. Hon sitter på golvet och jobbar vid sin dator, med böcker strödda omkring sig. Ett porträtt av farmor **Nusrat Bhutto** intar en hedersplats på väggen. Popmusik vrålar medan hon gör sina läxor, för att då och då ersättas av stillsam operamusik.

Hjälp att komma över sorgen

Fatimas bok speglar hennes sorg.

– Jag började skriva poesi när jag var elva år gammal, men nu har den hjälpt mig att komma över sorgen efter min fars död.

Men hennes dikter rymmer mer än amatörmässig, omogen känslsamhet typisk för barns diktskrivande. I en dikt benämnd *She Sits* finns en ovisslet kring vem Fatima riktar sig till:

She sits on a throne,/ surrounded by others/ who grovel at her feet./ She searches for those who know/ nothing better/ than to worship her every move/ because power blinds those who are ignorant.

Benazir Bhutto avskedades från premiärministerposten i november 1996, tre månader efter att Murtaza Bhutto sköts ihjäl. I februari sveptes hennes parti Pakistan People's Party, PPP, bort i parlamentsvalet. Hennes make **Asif Ali Zardari** sitter i fängelse i Karachi, och ska ställas inför rätta anklagad för inblandning i mordet på Murtaza.

Benazir har inte träffat sin brorsdotter sedan i mars månad och de två familjerna Bhutto är uppenbart i krig med varandra.

– Andra gången min faster blev premiärminister trodde jag att hon skulle förändras och göra någonting bra för landet, säger Fatima. Men hon visade oss alla att vi hade fel.

Fatima föddes 1982 i Afghanistanens huvudstad Kabul. Pappa Murtaza befann sig där i exil tillsammans med sin yngre bror

Senaste stjärnskottet på den pakistanska poesifronten, och tillika en ny representant för landets sedan 1960-talet ledande politiska familj – 15-åriga Fatima Bhutto.

FOTO: AHMED RASHID

Shahnawaz och försökte därifrån etablera en gerillarörelse för att kämpa mot militär-diktatorn **Zia ul Haq**. Det var Zia som hängde Fatimas farfar. Bröderna gifte sig med två afghanska systrar, men Murtaza skiljde sig från sin fru sedan Shahnawaz påträffats mördad 1985.

Fatima och hennes far flyttade då först till Schweiz och sedan till Syrien. Där stannade de tills 1993 då Murtaza återvände till Pakistan för att ta upp den politiska kampen mot sin syster.

Då hade han gift sig med Fatimas privatlärare Ghinwa, och med henne fått en son, **Zulfikar Ali Bhutto Junior**, som Fatima är mycket fäst vid. Far och dotter stod varandra nära, under flera år var hon faktiskt hans enda sällskap.

– Jag lärde mig politik redan när jag som baby satt på min fars knä. Jag växte upp för snabbt, säger Fatima.

– Han uppmuntrade mig alltid att skriva, poesi, skådespel, noveller.

En nära vän till familjen bekräftar:

– Han älskade henne verkligen intensivt. När hon fanns i närheten struntade han i sina vänner och sitt politiska arbete.

Fatima har redan sin framtid inrutad. Hon planerar att gå i sin pappas fotspår – och sin fasters – genom att försöka erövra dubbla examina från Harvard och Oxford i juridik och statsvetenskap.

Men de missmodiga partiarbetarna i PPP kan mycket väl snart vilja söka sig en ny ledare, och då vill de ha en Bhutto. Fatimas diktläsning kan ha varit första steget i att axla Bhuttofamiljens ledarskapsmantel.

Ahmed Rashid

© Far Eastern Economic Review
Översättning: Lars Eklund

Beundran för Selma Lagerlöf låg bakom Abanindranaths litterära gåsresa

Jovisst var **Abanindranath Tagore**, som **William Smith** skrev om i sin artikel om bengalisk litteratur i SYDASIEN nr 2/97, inspirerad av **Selma Lagerlöf** när han skrev sin bok om en pojkes resa på gåsrygg över Bengalen – *Buro Angla* (som vi föredrar att transkribera titeln).

Omfattningen av kontakterna mellan Abanindranath och Selma Lagerlöf har vi inte lyckats reda ut men det finns ett brev i Kungliga Bibliotekets arkiv i Stockholm som visar att Abanindranath var en stor beundrare av Selma Lagerlöf och åtminstone indirekt hade kontakt med henne. Brevet från Abanindranath är skrivet 1933 och riktat till hans franske översättare **Andrée Karpelès**.

Också annan inspiration

Abanindranath skriver att han har överfört ("adopted") den första delen av Nils Holgersson till bengali. "Alla hennes historier", fortsätter han, "är värda att översättas till bengali men vem ska göra det utom din stackars Abandada?" Han beklagar sin dåliga engelska och ber Karpelès förmedla hälsningar till Selma Lagerlöf.

Man kan nog med fog anta att Abanindranath också haft en annan inspirationskälla till *Buro Angla*, nämligen *Meghaduta* – ett versepos på sanskrit, som också har behandlats av **Rabindranath Tagore** i dikter och essäer. *Meghaduta* berättar om hur ett moln färdas som budbärare mellan två mytologiska älskande över det forntida Bengalen och slutligen når det heliga berget Kailash i Tibet.

Här finns alltså en förebild till en skildring av landet sett från ovan och det är också på berget Kailash som Abanindranaths bengaliske gåsapång blir löst från sin förtrollning.

Anledningen till att Abanindranaths brev till Andrée Karpelès finns i KB:s arkiv är att det sänts vidare till Selma Lagerlöf, tillsammans med ett kort skrivet direkt till henne.

På kortet sänder Abanindranath en hälsning och tackar för hennes förord till den franska utgåvan av en annan av hans böcker. Denna bok, som bygger på en folksaga, finns för övrigt i svensk översättning, utgiven på KF:s förlag 1949 och heter *Ostdockan*.

Per Olov Henricson & Shafiqul Islam

Mobiltelefoni nästa steg i Yunus landsbygds- revolution

Mohammad Yunus, grundaren av den numera världsberömda landsbygdsbanken Grameen Bank, och en föregångare inom s k mikrofinansiering har nu i en ny satsning gått in för att introducera mobiltelefoni i stor skala i 40.000 bangladeshiska byar.

Rup Banu säljer muri – poppat ris – i en by 30 km norr om den bangladeshiska huvudstaden Dhaka. Det är inte särskilt inkomstbringande, men den 32-åriga försäljerskan har förmågan att vara en smart affärskvinna. Vilket kan förklara hur det kom sig att hon i våras på eget initiativ ringde upp **Sahed Latif**, verkställande direktör för Grameen Telecom, för att fråga om företags mobiltelefonservice.

– Varför då? undrade Latif.

– Jo, jag behöver känna till dagspriserna på muri i Dhaka, blev svaret.

Latif vill gärna tolka Rup Banus förfrågan som ett tecken på att Grameen Telecoms affärsstrategi befinner sig på rätt spår. Företaget strävar efter att revolutionera telekommunikationerna och samtidigt få fart på den ekonomiska utvecklingen på den bangladeshiska landsbygden.

Föredöme för andra länder

Det skulle kunna bli ett föredöme för andra asiatiska länder att följa efter. Många av regionens telekommunikationsföretag har övervägt att satsa på mobiltelefoni som ett alternativ till att dra fasta ledningar men det har inte blivit mycket av dessa projekt hittills, säger **David Barden**, Hong Kong-baserad telekommunikationsanalytiker vid J P Morgans bank. Länder som Filippinerna, Indonesien och Malaysia med stor andel landsbygdsbefolkning och få telefoner följer med särskilt intresse utfallet av Grameen Telecoms satsning.

Skälet är att Grameen Telecom hoppas att tiotusentals människor likt muriförsäljerskan ska teckna sig för billiga abonnemang genom GrameenPhone, ett joint-venture mobiltelefonibolag, i vilket ingår norska, japanska och amerikanska ägarintressen.

GrameenPhone ska under sju år investera 500 miljoner US-dollar i en utbygg-

Kvinnor i den bangladeshiska staden Savar utanför en vallokal i samband med lokalvalen landets 4.298 Union Councils ställde ca 200.000 kandidater upp, varav 36.000 kvinnor.

nad av ett landsomfattande mobiltelefoninät i Bangladesh.

Det är ett vågspel i ett land där 46 procent av befolkningen lever under existensminimum. Ändå är det få i Dhaka som hysar tvivel om Grameen Telecoms framgång. För företaget är trots allt ett verk av **Mohammad Yunus**, en veteran när det gäller landsbygdsrevolution.

56-årige Yunus leder Grameen Bank, Grameen Telecoms moderbolag, som specialiserat sig på att ge lån åt bangladeshiska landsbygdskvinnor som därmed ges chansen att bli egenföretagare.

Yunus ses allmänt som en pionjär inom s k mikro-finansiering, och bland hans beundrare återfinns såväl ekonomer vid Världsbanken som den amerikanska presidenthustrun **Hillary Clinton**. Från att till en början ha avfärdats som ett ogenomförbart vågspel verkar nu Grameen Bank i 36.000 av Bangladeshs 68.000 byar och man kan skryta med att ha 2,1 miljoner låntagare och en amorteringsnivå på hela 94 procent.

Yunus hoppas med GrameenPhone kunna upprepa bankens succé. Och därtill hävdar han att bolaget kommer att ge en skjuts åt den ekonomiska utvecklingen på

landsbygden genom att det skapas affärsmöjligheter, jobb liksom andra spin-off-effekter.

Men han lägger inte alla Grameens ägg i landsbygdsborgen. Mycket av GrameenPhones intäkter är tänkta att genereras i städerna. Enligt företags direktör **Iqbal Quadir** kommer städer som Dhaka, Chittagong och Khulna att svara för mer än 90 procent av de 500.000 abonnenter som GrameenPhone räknar med att få under de första 10 åren. Quadir vill inte avslöja bolagets förväntade vinst, men säger att intäkter och utgifter ska vara i balans inom tre år.

GrameenPhone får flera konkurrenter. Pacific Bangladesh Telecom har redan cirka 7.000 abonnenter i Dhaka, och nyligen etablerade bolaget sig även i Chittagong. Och två nya konsortier, under ledning av malaysiska företag, hoppas innan årets slut vara i drift med mobiltelefoni i landet.

Betaltelefonservice i byarna

Men inget av dessa företag väntas gå utanför städerna. GrameenPhones uttalade satsning på landsbygden gör därför företaget annorlunda. Bland mycket annat avser företaget att upprätta mobil betaltelefons-

som hölls i landet den 1 december. I valen till

FOTO: MUFTY MUNIR/AFP-PRESSENS BILD

vice i 40.000 byar. Och genom att låta en abonnent i varje by ge övriga bybor tillgång till telefonen mot betalning skapas på köpet 40.000 nya jobb.

Många bedömare undrar huruvida bangladeshiska bybor – som hör till världens fattigaste människor – kan ha råd med mobiltelefoner. Men ansvariga för GrameenPhone pekar på att byborna alltid kan vända sig till Grameen Bank för att låna pengar till telefon.

Den 26 mars i år blev **Laili Begum** GrameenPhones första betaltelefon-operatör, när hon köpte en mobiltelefon för 18.100 taka (3.400 svenska kronor), pengar hon lånat från Grameen Bank. Hon måste amortera 150 taka i veckan på lånet. Själv tar hon betalt av övriga bybor, 4 taka per utgående telefonsamtal och 2 taka per inkommande. GrameenPhone debiterar i sin tur henne 2 taka per utgående samtal och ingenting för inkommande.

Nu hoppas GrameenPhone hitta ytterligare 39.999 som Laili Begum för att fullborda Yunus' dröm om landsbygdsrevolutionen.

S Kamaluddin

© Far Eastern Economic Review
Översättning: Lars Eklund

FOTO: KARIN GREGOV

Tillbaka i ett förändrat land

Så kommer vi åter till Bangladesh. Här bodde och arbetade vi mellan 1986 och 1989, här föddes vårt första barn Johan. Jag vill minnas att vi under de tre åren fann oss väl tillrätta, att vi så småningom lyckades skapa något slags hemkänsla här... Nu är vi tillbaka, och jämför naturligtvis hur det var då och hur det är nu. Jämförelser som efter bara några veckor här bygger på ytliga intryck.

Vi känner igen Dhaka. Gatubilden är sig lik, med strömmen av rikshor, det oöverskådliga myllret av små butiker, tessereringar, verkstäder, hus med fasader slitna av monsunregn och brist på underhåll. Det mest iögonfallande eländet tycks inte ha ökat, tiggarna är inte fler, åtminstone inte på de gator jag rört mig på. Men staden har växt.

Då talade man om fyra, fem miljoner invånare, nu har jag hört siffran sju, åtta. Vi märker det främst på trafiken, det har blivit svårare att ta sig fram på gatorna. Fler rikshor, fler avgasspyende trehjuliga "baxytaxi" och fler vita japanska personbilar – ett tecken på att en relativt välbärgad övre medelklass blivit större, kanske inte relativt sett men i absoluta tal. I rusningstid stockar sig trafiken längs genomfartsgatorna, åker man in mot centrum ser man hur avgaserna i luften tättnar som gråsvarta slöjor över staden.

Stora skyltar gör reklam för mobiltelefoner, jag upptäcker hamburgerrestauranger och glassbarer i kvarter där jag inte väntat mig det. Mer eller mindre avslutade nybyggen reser sig överallt ovanför låga hus och palmkronor. Besökande resenärer på 80-talet påpekade ibland hur lantligt Dhaka framstod jämfört med andra sydasiatiska storstäder. Nu lär knappast någon reagera så.

Vi reser till Thanapara. Nu kör en nystartad busslinje luftkonditionerad buss mellan Dhaka och Rajshahi. De stora färjorna över Jamuna är desamma, men större delen av vägen efter överfarten är ny-

asfalterad och breddad. I Thanapara har det naturligtvis också skett förändringar, men de är inte speciellt synliga; en del nybyggen, kanske några fler TV-antennor. Solnedgången över floden är lika vacker som förut, känslan av befrielse att komma ut på landsbygden lika stark.

Vi pratar med gamla bekanta om vad som har hänt i landet i stort och inom de organisationer vi hade kontakt med förra gången här. Jag är inte i läget att jag kan dra några långtgående slutsatser men några tendenser verkar tydliga.

Både stora och små organisationer satsar alltmer på ekonomisk verksamhet, lån till gruppmedlemmarna, mikrokrediter är det nya slagordet. De större organisationerna har växt och skaffat sig kanaler in till makthavarna. På 80-talet försökte general Ershads regim utan större framgång skaffa sig en demokratisk fasad – ingen av våra bekanta satte någon tilltro till den. Nu talar man om samarbete med Awami-regeringen och jag hör flera som nämner den kvinnliga jordbruksministern med respekt.

Många viktiga förändringar lär vi väl bara så småningom upptäcka. Än så länge är den stora skillnaden för oss att vi den här gången kommit till Bangladesh med tre barn och nu upptäcker landet igen tillsammans med dem.

Här hade jag kunnat sluta, i ett försök att ge en någorlunda balanserad bild av våra första intryck. Men så kör vi en morgon upp till Svenska skolan, för Johans första skoldag. På Airport Road ser vi en kropp i den motsatta körbanan, en liten död kropp, ett överkört barn. Trafiken verkar fortsätta som vanligt, jag ser ingen bil som stannat. Hur lever man, hur förhåller man sig till en stad, ett land, där man åker med sitt barn till skolan och möter något sådant?

Just nu vet jag inte det.

Per Olov Henricson

Tidigare publicerat i Svalornas medlemstidning

Tynande koloni av parser håller på sin religion

*Må det goda regna från himlen
Må det goda växa ur jorden
Må goda barmhärtiga människor ha nytta
av båda...*

Prästen **Ervad Nadirshah Unvalla** står och ber framför ett litet altare. På altaret brinner den heliga elden som symboliserar Gud – Ahura Mazda. Han ber på det uråldriga persiska liturgiska språket avesta.

Men jag befinner mig inte i Persien utan i Indien, strax utanför femmiljonersstaden Bangalore, i södra delen av landet, i ett litet tempel som tillhör en av de äldsta monoteistiska religionerna i världen – zoroastrianismen (SYDASIEN har tidigare skrivit om religionen och dess utövare i Mumbai, i nr 2/94).

Efter bönestunden går vi, prästen, två sariklädda äldre damer, som är församlingssmedlemmar, och jag, till Tystnadens torn som, liksom templet, nästan är gömt i lummig, tropisk grönska. Här begraver parserna, för så kallas de i Indien boende Zarathustra-dyrkarna, sina döda. Ett runt stentorn med en stenramp. Tornet ser övergivet ut, vid porten hänger ett rejält lås. Parserkolonin i Bangalore räknar inte mer än cirka 300 hundra medlemmar så det blir glest mellan begravingarna.

In i tornet går endast människor tillhörande en särskild kastliknande grupp. Efter besöket betraktas de som orena och måste genomgå omfattande reningsceremonier. Kroppar läggs på den öppna plattformen uppe i tornet i ringar – manskroppar i en yttre ring, kvinnokroppar i den mellersta. Längst in, vid centralbrunnen i mitten, barnkroppar. Strax kommer gamar och inom en till två timmar är kroppen försvunnen så när som på benrester. Efter några månader deponeras benresterna i brunnen.

Elementen får ej förenas

Ända från grundaren Zarathustras tid har renheten varit extremt viktigt för religionstövare. Framför allt får inte elementen – vatten, jord och eld – förenas. Därför får inte döda kroppar begravas i jorden, kremas, eller sättas i sjön.

Vi lämnar tempellunden och bilar tillbaka till centrala Bangalore genom myller av fordon – bilar, lastbilar, men framför allt

Prästen Ervad Nadirshah Unvalla tillsammans med en medlem i parsi-församlingen framför bönehuset utanför Bangalore.

FOTO: TADEUSZ RAWA

de överallt förekommande horderna av två- och trehjulingar – skotrar, mopeder, motorcyklar och autorikshor.

Det vackert utsirade, färgskimrande huvudtemplet ligger i en park vid en av de breda avenyerna. *Admission to parsee zoroastrians only*, förkunnar skylten på engelska liksom på det regionala språket kannada. Så istället sätter jag och prästen oss i en byggnad invid templet. Det bullrande trafikljudet från gatan lägger sig som en ljudmatta över vårt samtal.

Prästen bär enkla, vita bomullskläder, byxor och skjorta, inte olikt de tusentals människor utanför. Men de ingår också i de löften som parserna svor när de för 1300 år sedan tilläts att stanna i Indien – att anpassa sin klädsel till den lokala traditionen.

Nadirshah Unvalla behärskar en rad språk, bland annat det antika persiska liturgiska språket avesta, det medeltida persiska språket pazend, samt gujarati som i dag är de flesta parasers modersmål. Dessutom känner han sitt folks och sin religions historia.

Persisk statsreligion

Enligt parserna själva uppenbarade sig Ahura Mazda, som betyder Vise Herren, med vilket avses Gud, för profeten Zarathustra omkring år 6.000 före Kristus. Vetenskapsmän brukar datera religionens uppkomst till omkring år 600 före Kristus.

I de heliga böckerna, som enligt traditionen nedtecknats av självaste Zarathustra, är världen en skådeplats för kamp mellan de goda och de onda krafterna.

Det goda, anförda av Ahura Mazda, Universums ensamme skapare och förvaltare, kommer i sinom tid att triumfera men det ankommer varje människa att aktivt

kämpa för det goda. Huruvida man uppnår frälsning eller evig förtappelse är en direkt följd av ens gärningar under livstiden. Nåd kommer inte att tillämpas.

Zoroastrianismen blev statsreligion i Persien under de första århundradena efter Kristus. Den goda utvecklingen avbröts av de muslimska araberna som på 600-talet erövrade landet och införde islam. En grupp Zarathustra-troende vägrade dock att konvertera till islam och efter en folkvandring som varade i över 100 år kom man till sist till Gujarat i nordvästra Indien.

Den lokale härskaren, kung **Jadi Rana**, lät dem bosätta sig i sitt rike under förutsättning att de övergav sitt persiska modersmål och istället talade gujarati, och att de dessutom anammade det nya landets seder och bruk, med undantag för de religiösa. Allt detta uppfyllde nykomlingarna minutöst.

Den söta efterrätten som jag bjuds på av prästen är naggande god. Men förbudsskylten på tempelväggen, som jag alltjämt ser genom fönstret, stör mig. Jag har ju i detta land besökt moskéer, hindutempel, sikhiska tempel och buddhistiska stupor.

– I detta sekulära land säger många: Detta är Guds tempel, ingen kan stoppa mig från att gå in dit, börjar prästen sin förklaring. Delstaten Karnatakas guvernör ringde en gång och bad att få besöka templet. Vilken tid ska jag komma, frågade han.

– Jag besökte honom i stället och förklarade varför vi inte tillåter icke-parser att komma in i templet.

– Ser ni dessa två människor utanför tempelgånggen? De löser upp sin gördel, som varje parser bär runt kroppen, tvättar sitt ansikte och ber en särskild bön. Sedan knyter de åter sin gördel och ber en annan

bön. Nu är de renade och kan beträda templet. Är det möjligt för Er, Sir, att göra det?

– Om jag skulle omvända Er till zoroastrianismen, skulle Ni då inte förolämpa Ert eget ursprung, Er egen profet Kristus? Om alla människor skulle ha samma religion – varför har då Gud skapat så många religioner, skickat så många profeter? Ni kommer att frälsas genom Er religion, jag kommer att frälsas genom min...

Det är första gången i mitt liv jag hör en präst förklara att andra religioner är lika bra som hans egen. Inte, som det brukar vara, att hans religion är den enda rätta och sanna, eller åtminstone överlägsen alla andra.

I mitten av 1700-talet gjorde engelsmännen Mumbai till ett snabbt växande handelscentrum och det blev ett startskott för parsernas exempellösa karriär i Indien. De började flytta från Gujarat till Mumbai. Pragmatiska och i avsaknad av för ekonomiska aktiviteter hindrande tabuföreställningar fick parserna en viktig roll i handeln mellan engelsmän och indier.

Så etablerade sig en rad parsiska entreprenörer och familjeförmögenheter grundades. Kända familjenamn som **Jeejeebhoy, Cama, Tata, Wadia** och **Godrej** symboliserar den lilla minoritetens makalösa framgång.

Det var parserna som bröt Englands monopol på förädling av indisk bomull och började bygga bomullsspinnerier i Mumbai i mitten på 1800-talet.

En parsisk affärsman vid namn **Jamshedjee Tata** blev också den indiska industrins fader. Trots massivt brittiskt motstånd utvecklade han från grunden malmutvinning och stålindustri. Än idag är Tata-koncernen det största privatägda företaget i Indien, och lastbilar av Tata-märket syns på vägarna i hela landet.

Guldålder på 1800-talet

Parserna anammade tidigt liberala engelska idéer om utbildning, och då även för kvinnor. 1931 var över 84 procent av de vuxna parsi-männen läs- och skrivkunniga, mot bara 14 procent hinduer, 11 procent muslimer och 35 procent kristna. För kvinnor var skillnaden ännu större: Parsier 73 procent, hinduer 2 procent, muslimer 2 procent och kristna 20 procent.

Så trots att det på 1800-talet enbart fanns ca 40.000 parser i Mumbai och ca 80.000 i hela Indien, fick gruppen en mycket stark, och i Mumbai helt dominerande ställning inom handel, bankväsen, offentlig administration, utbildningsväsen och industri. Först på 1920-talet började andra grupper komma ikapp ekonomiskt och den 150-åriga parserdominansen upphörde.

Parsernas bönehus i Bangalore på 1920-talet.

en unik känsla för socialt ansvar. De finanserade byggnation och drift av sjukhus, skolor, barnhem, daghem, hem för äldre, studenthem och mycket annat.

Välgörenheten var praktisk och långsiktig och omfattade inte bara den egna gruppen utan även hinduer och muslimer, viktet var mycket ovanligt med tanke på den tidens hårda skiktning av det indiska samhället på grundval av ras,

religion och kast.

Rötterna till detta står att finna i det värdesystem som bygger på Zarathustras religion.

Där finns inte ett spår av livsförnekande asketism, resignation eller längtan efter Nirvana, så dominerande för andra indiska religioner, eller de reformerade kristnas skuldtyngda glädjelöshet. Människans uppgift är snarare att av egen fri vilja modigt delta i det godas kamp mot det onda. Var och en som bekämpar lögn, olyckor, sjukdom, fattigdom och låg moral – som är det ondas avkomma – stödjer Gud i Hans kosmiska kamp.

Sociala förpliktelser

Strävan efter lycka och materiell välfärd här i livet är legitim och önskvärd, men ekonomisk framgång innebär även sociala förpliktelser – ansvar för de anställda och välgörenhet. Dessutom: Allt det goda som hjälpmottagaren kunnat åstadkomma med hjälp av donationen räknas även moraliskt sett donatorn till godo.

Denna attityd har gjort att parserna har kunnat förena religiös traditionalism med ett modernt ekonomiskt orienterat beteende.

”Parserna har ingen anledning att stå tvehågsna när **Galileo Galilei** skapar ett teleskop, eller **Newton** upptäcker gravitationslagar. Inte heller blir de förvirrade av upptäckten att människan kanske inte skapats av Gud på sjunde dagen utan har blivit till under miljoner år av smärtsam evolution. Hur många ortodoxa kristna kan säga samma sak?” – skrev **S Laing** vid sekelskiftet i sin bok om parserna.

Först när jag ska gå får jag de i Indien obligatoriska frågorna: Har du familj? Har du barn?

När prästen får nej på båda frågorna, läser han upp ytterligare en bön, speciellt för mig, på pazend, och sedan på engelska:

Han som är i behov av det goda – må han få mer av det goda

Han som behöver en fru – må han få en fru

Han som behöver barn – må han få barn.

Parsernas guldålder inföll på 1800-talet, i stor utsträckning tack vare det stabila brittiska styret. Engelsmännen hade inga trognare undersåtar i sitt indiska imperium, och man visade också sin uppskattning. Av fyra indier som före 1914 belönades med brittiska baronet-titlar var tre parser.

I dag är flertalet parser fortfarande en välmående minoritet, till stor del bosatt i Mumbai. De är cirka 70.000, alltså färre än på 1800-talet, och minskningen fortsätter.

Orsaken är emigration till Nordamerika och Europa, men framför allt de strikta reglerna för att ärva religiös tillhörighet.

Enbart barn födda av föräldrar som båda är parser accepteras i församlingen. Även om den hårda regeln har luckrats upp på sistone, framför allt i Mumbai, och framför allt när en parsi-man gifter sig med en icke-parsi-kvinna, så är hotet överhängande att parserna helt enkelt försvinner inom några decennier.

Men här i Bangalore finns inget utrymme för kompromisser, försäkrar vänligt **Nadirshah Unvalla**.

– Jag är en mycket ortodox präst. Jag har studerat skrifterna mycket noggrant. I en av dem svarar Gud profeten Zarathustra mycket bestämt på den frågan.

– Så jag ska inte tillåta någon flicka som är gift med en icke-parser att gå i templet här. Inte heller några barn födda i blandäktenskap. Och det trots att 25 procent av parserförsamlingen numera gifter sig utanför den egna kretsen.

– Men är inte då denna hårda tillämpning av reglerna det största hotet mot parserna fortsatta existens?

– Gud har tagit hand om oss i 1.300 år, så Han kommer nog att ta hand om oss i fortsättningen också, svarar prästen.

Där ute hörs en muslimsk böneutropare. Ljudet, förstärkt av högtalare, dominerar under några minuter över all kakofoni från gatorna. Och jag tänker att här intar prästen en fatalistisk attityd, som kontrasterar mot den annars bland parserna så aktiva bemötandet av svårigheter här i livet...

Parsernas energi och intelligens ledde till stora framgångar, men det gjorde dem inte till inskränkta egoister. Tvärtom, de framgångsrika parsi-affärsmännen visade

Tadeusz Rawa

Aktion i gång för att rädda Afghanistanens kulturskatter

Under det långa kriget i Afghanistan har huvudstadens museum flera gånger träffats av raketattacker. Det är emellertid knappast sant, som hävdats, att det just är ryssarna och deras tidigare marionettregimer i Kabul som plundrat landet på dess kulturskatter. I stället var det i och med mujahedins seger och inbördeskrigets laglöshet som den verkliga katastrofen kom.

I dag är uppemot 80 procent av museets samlingar förstörda eller skingrade. 35 000 mynt är borta, den vackra Hermesstatyn halshuggen och plundrare kräver astronomiska summor för att exempelvis sälja tillbaka de romerska gipsmedaljongerna. Av det lilla som ännu återstår är dessutom åtskilligt skadat.

Samtidigt har förstået efterfrågan på allt afghanskt ökat, smugglingen är utbredd och det vimlar av mer eller mindre skickligt gjorda förfälskningar. På sina håll gör sig lokala militära befälhavare en förtjänst genom att sälja rätten till arkeologiska utgrävningar – på sina håll ser landskapet ut som en ost, fullt med hål. Hela tiden går också rykten om vem som egentligen stulit vad – och blir till anklagelser som används i det politiska maktspellet. Med talibanernas ankomst har i alla fall plundringarna i huvudstaden upphört.

I september besökte den amerikanska historikern Nancy Dupree Sverige, i

Afghanistankommitténs regi, och höll på flera orter inspirerande föredrag om situationen i Afghanistan. Nancy Dupree pekade på vilken oerhört förlust det är för hela världen att Kabuls samlingar skingrats. Inte minst tack vare Sidenvägen fungerade Afghanistan som något av en förbindelse-länk mellan olika kulturer. En rad konstverk uppvisar fascinerande blandformer:

Man kan t ex mitt i en buddhistisk skulpturfrisa hitta en Herkulesliknande figur. Dessutom fanns den allra östligaste grekiska staden – Ai Khanoum – i västra Afghanistan.

Nancy Dupree är en drivande kraft inom SPACH (=Sällskapet för bevarandet av Afghanistanens kulturarv), en liten grupp som försöker rädda vad som räddas kan utan att direkt behöva belöna plundrarna. Somligt har faktiskt gått att köpa – eller t o m bluffa – tillbaka. Man försöker också bygga upp en bildbank och ett bibliotek – Nancy Dupree kunde vittna om vilken betydelse båda dessa ting haft för afghanska ungdomar som totalt riskerat att förlora kontakten med sitt kulturarv.

Man försöker använda Internet – det finns en del att läsa om SPACH på

Historikern och Afghanistan-kännaren Nancy Dupree gästade Sverige i höstas.

FOTO: PETER HJUKSTRÖM

<http://www.compol.com/afghanistan> – för att om möjligt förhindra att kulturskatterna försvidare ut på den internationella marknaden. Man letar med ljus och lykta efter en ung – manlig – arkeolog som är villig att ta risken att samordna räddningsarbetet i själva Afghanistan.

Anders Sjöbohm

Ge ett bidrag till SPACH!

Den amerikanska historikern Nancy Dupree och hennes kolleger inom *Sällskapet för bevarandet av Afghanistanens kulturarv - SPACH* - bedriver sedan flera år ett enträget arbete för att spåra, dokumentera och rädda oersättliga historiska föremål från det skövlade Kabul museum. Med sina blygsamma resurser utgör SPACHs arbete en utmaning mot lokala plundrars och internationell antikvitetsmaffias ljusskygga verksamhet och ett modigt försvar av det afghanska folkets historia och kulturarv.

Du kan lämna ditt stöd till SPACHs viktiga arbete genom att sätta in ett bidrag på postgiro 64 23 90-9, Svenska Afghanistankommittén. Markera vid rutan för "Bidrag till SPACH" på bifogat inbetalningskort.

Avtryck från 4 000 år gammal guldvas funnen i norra Afghanistan.

INDIEN OCH BANGLADESH UR ANNORLUNDA PERSPEKTIV

□ Föreningen Svalorna i Lund arrangerar en STUDIECIRKEL med möjlighet till avslutande resa

□ Cirkeln ger dig ett unikt tillfälle att få en djupare inblick i de båda länderna, lära dig om deras historia, samhällsskick och kultur, diskutera biståndsproblematik samt lära känna Svalornas samarbetspartners.

□ Studiecirkeln startar torsdagen 29 januari 1998 och löper under ett år för att avslutas med en resa till Indien och Bangladesh vid årsskiftet 1998/99, förutsatt att det finns intresse hos deltagarna.

□ Du som är intresserad av att deltaga, kontakta Svalornas kontor före 29/1, telefon 046-12 10 05 (Karin eller Birgitta).

Svenskt nätverk för stöd till SPACH?

Finns det intresse i Sverige för ett mer långsiktigt engagemang för SPACH arbete? Svenska Afghanistankommittén efterlyser intresseanmälningar från dig som skulle kunna tänka dig att bilda ett svenskt nätverk till stöd för det viktiga arbete Nancy Dupree och hennes kolleger inom SPACH bedriver. Skicka in ditt namn, adress och telefonnummer till Svenska Afghanistankommittén (Att: Peter Hjukström), Sturegatan 16, 114 36 STOCKHOLM, så återkommer vi med närmare information.

Jag är intresserad av att ett svenskt nätverk till stöd för SPACH bildas!

Namn: _____ Adress: _____

Postnummer: _____ Ort: _____ Telefon: _____

Tankeväckande Indien-seminarium

En solig höstdag i slutet av september anordnade **David Ståhl**, mångårig Indien-kännare och mannen bakom Empatums bokförlag samt det förträffliga Nyhetsbrev Indien, ett seminarium om "Indien – 50 år" i Sidas lokaler i Stockholm. Ett liknande seminarium anordnades för två år sedan, och liksom då hade ett antal välrenommerade experter och indiska gäster bjudits in för att ge tillfälle åt svenska Indien-intresserade att fördjupa sin bild av landet.

Björn Hettne, professor i freds- och konfliktforskning i Göteborg, inledde med en akademisk föreläsning om hur Indien genomgått en utveckling från klassisk imperierstat, i vilken det väsentliga för statsledningen är att dels generera ett ekonomiskt överskott och dels skapa en stabilitet gentemot andra imperier, men där i övrigt staten inte lägger sig i vad som sker ute i landet regionalt eller på lokalplanet. Under det brittiska styret var det i stort sett så.

Men med avkoloniseringen växte nationalstaten fram, en utveckling som i Europa motsvarades av utvecklingen efter den Westfaliska freden 1648, något Hettne flitigt refererar till. I nationalstaten är det helt andra mål som gäller: Utveckling och välfärd för landets alla medborgare, kulturell homogenitet och politisk legitimitet. I det självständiga Indien skulle människorna inte längre vara undersåtar utan just medborgare.

Nationalstatstanken bröt dock inte igenom snabbt i Indien. Även efter 1947 levde imperietänkandet kvar, den koloniala gränsdragningen ifrågasattes inte och Nehru stod för en stark centralmakt som stod över etniska och religiösa skillnader. Först på 1980-talet dök krafter upp i Indien som velat föra nationalstatstanken fullt ut, i och med den hindunationalistiska rörelsen kanaliserad genom partiet BJP.

Hettne pekade på att denna "westfaliska utveckling" som spelade en stor och positiv roll i Europas utveckling på 1600-talet i dagens Indien i stället utgör en fruktansvärt destruktiv kraft. För önskan om homogenitet utgör ett allvarligt hot mot det mångkulturella samhället, och innebär en stor risk att Indien faller sönder.

I detta läge har dagens politiska ledare dessvärre valt en väg att bekämpa hindunationalismen som i sig är lika förödande. Man vänder sig till de primärgrupper – sociala, religiösa och territoriella – som tillsammans utgör samhället. Resultat: Politik baserad på kasttillhörighet och religion samt partier som bara förespråkar en viss regions intressen.

I stället, anser Hettne, borde en viss grad av "imperiepolitik" vara att föredra, men inte på Nehrus vis utan enligt den modell som Mahatma Gandhi stod för, där Indien

är ett land men där ansvaret för utvecklingen är decentraliserat. Hettne skulle vilja gå så långt att det upprättades en ny federal struktur för hela Sydasiens.

Professor **Mushirul Hassan** från universitetet Jamia Millia Islamia i New Delhi var det tyngsta namnet bland föreläsarna. Hassan som är historiker talade om demokrati och sekularism i Indien 50 år efter självständigheten. Han har gett ut en rad standardverk om islam i Indien, och så sent som i våras kom han ut med den 382 sidor tjocka *Legacy of a Divided Nation; India's Muslims since Independence* (Hurst & Company, 38 King Street, London WC2E 8JT, England) där han på ett lättillgängligt sätt redogör för framväxten av en muslimsk identitet före 1947, de förödande konsekvenserna av Indiens delning och den muslimska minoritetens öde i det självständiga Indien, före och efter hindunationalisternas rivning av Babarmoskén i Ayodhya 1992.

Något av detta redogjorde Mushirul Hassan nu för i Stockholm, men vad han inte nämnde var det personliga trauma han haft. Som frispråkig historiker och liberal muslim har han utsatts för en våldsam hetskampanj i Indien, ledd av reaktionära religiösa ledare. Efter att ha misshandlats och slängts ut av fanatiska studenter blev det under fyra och ett halvt år omöjligt för denne vetenskapsman att vara på det universitet som han ägnat en stor del av sitt liv åt. Först den 31 oktober 1996 lyckades han under polisbeskydd ta sig in på universitetet, och återta sin roll som universitetets pro-vice-chancellor.

Statsvetaren **Sten Widmalm**, som skrev om Kashmirkonflikten i SYDASIEN 3/96, beskrev skillnaden mellan politiskt beteende i heterogena u-länder och homogena länder som Sverige. I Sverige befinner sig huvuddelen av människor i det politiska mittfältet och därför tenderar partierna att dra sig mot mitten för att locka marginalväljare. Men i ett land som Indien är det tvärtom, det finns få väljare i mitten och partierna intar allt mera extrema hållningar för att locka de breda massorna av väljare, som befinner sig i extremerna på det politiska spektrat. Och i Kashmir har därtill den indiska staten bidragit till att fördjupa konflikten genom att förvägra människorna möjlighet att kanalisera sitt missnöje i fungerande demokratiska institutioner.

I övrigt talade på seminariet doktor **Indu Agnihotri** om kvinnorörelsen i Indien och journalisten **Bo Kage Carlsson** från Svenska Dagbladet utifrån 30 års Indien-bevakning om demokratins starka roll i landet.

Lars Eklund

SYDASIEN HITTAR...

... nya indiska restauranger i Stockholm, i området kring Stadsbiblioteket har man på några stenkasts avstånd bl a matvaruaffären Himalaya Livs, som under många år arrangerat kurser i indisk matlagning och som nu under hösten byggt ut en liten ätavelning längst inne i butiken; billig hemlagad indisk lunch på vardagar (på Döbelnsgatan, ett par kvarter söderut från Odengatan). Är man däremot sugen på indisk mat kvällstid finns i hörnet av Sveavägen och Surbrunnsgatan den nya kvarters-indiern Razasthan, med utmärkt billig mat och öl billigare än hemma (nästan). På sistnämnda kan det bli riktigt livat en helgkväll.

Zac O'Yeah

... i Malmö en förstklassig restaurang, Indian Haweli, på Södra Förstadsgatan 88, ett kvarter från Möllevångstorget, som öppnats nu i höst av fem driftiga bangladeshare, varav två professionella kockar som närmast kommer från London. Suveränt god och välagad mat, tandoori-, thali-, karai-, balthi- och biry-anirätter, den bästa som står att finna i Malmö, vilket redaktionen nöjt konstaterade i samband med arbetet på detta jubileumsnummer. *Lamb pathia*, lammfilé med färsk kryddor och lök i stark och sur sås, för 80 kronor, *kungsräkor bhuna* för 95 kronor och vegetarisk *shag ponir*, spenat och ost, för 65 kronor var bland det godaste vi ätit på indiska restauranger över huvud taget. Inte oväntat visade sig att chefskocken **Mohammed Zakir Hussain** kommer från Sylhet i nordöstra Bangladesh, en stad som utmärkt sig i gastronomiska sammanhang. En mycket stor andel av kockarna på de indiska restaurangerna i London kommer just från Sylhet.

Lars Eklund

... Resebyrån Indcen i Stockholm som erbjuder ett billigare sätt att resa till Indien – s k working holidays, utan lön men med gratis kost och logi. Företaget har skrivit kontrakt med en teplantage i Himalaya, 55 mil från Delhi och 5 mil från Dharamsala där man under 2-8 veckor erbjuds jobb med teplockning och lätt trädgårdsarbete mellan kl 8 och 14, sex dagar i veckan. Därutöver arrangeras utflykter. Resorna startar i mars 1998 och beräknas kosta 8.500 kronor inklusive resa från Sverige och helpension. Mer info på <http://www.indcen.se/>

Öppet brev till SYDASIENS redaktion:

Dags reagera mot pedofilerna i Goa

Tänkte precis sätta mig ner och skriva lite om pedofilerna i Goa (tyckte att det aldrig skrevs om detta i SYDASIEN), när jag till min glädje i i 3/96 såg en artikel av Zac O'Yeah i ämnet. I och för sig en liten sådan, men ändå.

Bor själv sedan fem år halvårsvis i Goa, så jag vill påstå att jag sett en hel del. Problemet har vuxit otroligt de senaste åren, och numera opererar pedofilerna mer eller mindre öppet. Har försökt engagera andra européer som liksom jag bor i Goa under vinterhalvåret, men de bara vänder ryggen till och vill inte se problemet. Speciellt inte männen.

En del kvinnor jag talat med tror inte att det är "så farligt", några kvinnor vill engagera sig, men vågar inte p g a eventuella repressalier. Mina goanska "vänner" säger till mig att de vet att jag säger sanningen, "but what shall we do?" åtföljt av en axelryckning. Ingen tycks bry sig, vilket säkert beror på att de utsatta barnen ej kommer från Goa plus att goanerna tjänar förbaskat mycket pengar på pedofilsvinen. Som Zac O'Yeah så riktigt beskriver, kommer barnen från Karnataka, Mumbai, etc för att hjälpa till med försörjningen av familjen.

Har försökt agera, eftersom jag har mycket kontakter, och känner befolkningen, men mina goanska "vänner" ber mig att vara tyst, de vill inte hitta mig med halsen avskuren.

Förra året fick en engelsman 25 års fängelse i Indien för dessa brott. I år såg vi honom åkandes motorcykel på Baga Road. Ganska frustrerande!

Man önskar att charterturerister och andra Indien-resenärer håller ögonen öppna och rapporterar till reseledare, ambassaden etc, när de kommer hem. Den goanska regeringen har kategoriskt förnekat att det existerar sexturism i Goa, men i början på året besöktes Calangute av en Ms Giri, hon är ordförande i National Society for Women, och hon promenerade på stranden mellan Candolim och Baga Beach. Där pratade hon med barnen som berättade "sanningen". Efter detta besök skrevs det i alla tidningar om detta, sedan blev det tyst igen.

Detta betyder att om ingen agerar, skriker eller stör, så kommer detta att sluta med katastrof för många barn i länder som dessa. Om någon organisation eller privatperson är intresserad av att hjälpa till, kontakta SYDASIENS redaktion.

"Gloria"

□ Redaktionen har "Glorias" adress och vidarebefordrar eventuella brev och kommentarer. Vi tar också gärna emot fler vittnesmål om någon annan läsare gjort observationer om pedofiler i de sydasiatiska länderna.

Härligt och spännande att bli adoptivförälder

Att bli adoptivförälder beskrivs ofta som dyrt, krångligt och fyllt av problem. Men det är också ett härligt och spännande sätt att bli förälder på. Det menar författarna till två nya böcker om adoption.

Tidigare har det inte funnits mycket litteratur om hur det är att bli adoptivförälder. Så kom de, med bara några månaders mellanrum: Kerstin Weigls *Längtansbarnen* (Norstedts) och Petter Lidbecks *Linnea från Yujiang* (Bonniers).

Författarna som skrivit ovetande om varandra är i samma ålder, de arbetar som journalister och är bosatta i Stockholm bara några kvarter från varandra. De har dessutom det gemensamt att de skrivit något som de nog själva hade velat läsa innan de bestämde sig för adoption.

Från ett tidigare fokus på problem så riktas i stället uppmärksamheten mot det roliga och spännande med att adoptera.

Läkarna låg på

I *Längtansbarnen* varvas Kerstin Weigls egen berättelse om vägen från barnlös till mamma med andra familjers beskrivningar.

Många av de intervjuade önskar att de påbörjat sin adoption mycket tidigare. "Efter tre försök (provfrösbefruktningar, red ann) ville läkarna fortsätta. De låg på ganska hårt. Jag kände att de ville absolut lyckas med oss för att bättra på sina resultat" berättar en kvinna som snarare önskat stöd att välja adoption. Något som inte verkar ligga i sjukvårdens intresse.

Inte heller alla socialsekreterare underlättar beslutet om adoption. "Allt det dåliga som kunde hända poängterades väldigt mycket...varför sa inte någon 'vad roligt att ni ska adoptera, det kommer att bli det viktigaste ni gör i livet'?" berättar en av de intervjuade föräldrarna.

Egna eller andras barn?

Böckerna beskriver omgivningens mycket skiftande reaktioner då ett par berättar att de ska adoptera. Inte sällan bemöts de

Adoptera mera. Så skulle man kunna sammanfatta innehållet i de två nya böckerna om adoption skrivna av Kerstin Weigl och Petter Lidbeck.

med ett förtjust "då får ni säkert ett eget barn senare". Sådant är sårande och dessutom, hävdar Kerstin Weigl, finns inga belägg för de så kallade "mirakelgraviditeterna". Det är en myt att människor, då de adopterat, släpper spärrar och plötsligt, mot alla odds, blir med barn. Visst förekommer det, men dessa fall är mycket sällsynta.

Och talet om att bara biologiska barn skulle vara "egna" känns främmande för adoptivföräldrar som i alla högsta upplever sina barn som just "egna". Eller som

treåriga Clara, född i Kina, uttrycker det i Petter Lidbecks bok: "En del barn kommer från mammas mage, andra från Kina."

Inte kränkande

För att bli adoptivförälder krävs flera människors inblick i ens privata förhållanden. Många blivande föräldrar upplever det som en kränkning. Men Kerstin Weigl ser det inte så: "Vad är alternativet? Att vem som helst får adoptera? Självfallet måste de som skickar ett föräldralöst barn till Sverige veta vem jag är."

Då gäller det att ligga bra till. Petter Lidbeck beskriver med glimten i ögat hur han tar på sig kostymen och åker till kinesiska ambassaden. "Det vill ju till att vara finklädd när man ska ta ambassadö-

Linnea från Yujiang

En bok om att bli pappa
av Petter Lidbeck

余錦志

900 adoptioner per år

○ För tjugo år sedan nådde antalet internationella adoptioner i Sverige en topp. Då kom 1 864 barn till sina svenska adoptivföräldrar. Förra året genomfördes hälften så många adoptioner. Efter "rekordåret" 1977 sjönk adoptionstalet successivt. Sedan fyra år tillbaka ligger siffran runt 900 adoptioner per år. Skälet till minskningen är förstås möjligheterna med så kallad "assisterad befruktning"; insemination, provrörsbefruktning, mikroinjektion, m m. De flesta som adopterar gör det för att de har svårighet att få biologiska barn. Men inte alla ofrivilligt barnlösa blir hjälpta av den nya tekniken, inte heller alla väljer den. Den som då adopterar gör det oftast genom en adoptionsorganisation. Privata adoptioner utgjorde förra året endast åtta procent. Den nya adoptionslagen som kom i år innebär att privata adoptioner bara i undantagsfall godkänns.

ren i hand och förhöras om intentioner. Nästan som i forna tider när man bad svärfar om dotterns hand."

Känsligt med hudfärg

I båda böckerna berättas en historia som låter som en vandringssågen men otroligt nog är sann. Kerstin Weigl är på kurs för blivande adoptionsföräldrar. Där skickas ett fotografi av en dyster svart man med skäggstubb runt bordet. Frågeställningen är: "Kan ni se er själva som förälder till den här?" Någon svarar befriande skämtsamt att han tänkt sig en mindre, åtminstone till att börja med. Det här visar sig vara en klumpig inledning till den annars så viktiga diskussionen om hudfärg och rasism, ett mycket känsligt kapitel som Kerstin Weigl grundligt tar upp.

För vissa blivande föräldrar spelar hudfärgen ingen roll men kanske har de anhöriga eller vänner som är negativa. "Ni tar väl en så ljus som möjligt", frågade folk i omgivningen ett par som skulle adoptera från Colombia.

De som, av olika skäl, inte kan tänka sig till exempel ett mörkt barn, är de olämpliga som (adoptiv)föräldrar?

Ja, det tycks vara många frågeställningar under den långa adoptions-"graviteteten". Men till sist, i de flesta fall, så blir det ett barn. Så här lyckligt beskriver Petter Lidbeck första mötet med dottern **Linnea**: "Hennes öron står ut som var hon från yttre rymden och hennes mun gapar öppen. Jag har aldrig sett någonting så vackert och fulländat".

Katarina Sandström Blyme

Lysande reportage i Vagabonds Indien-guide

Indien – Curryexpressen.

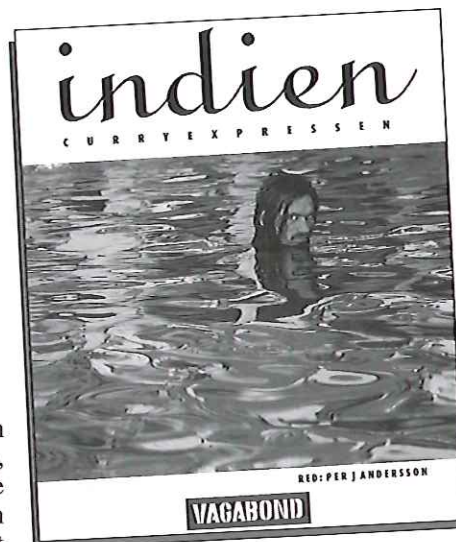
Vagabond förlag 1997.

Vår tidskriftskollega resetidningen Vagabond 10-årsjubilerade i höstas, och i deras jubileumsnummer berättade chefredaktören **Christian Nyreröd** om hur det gick till när han fick idén till att starta Vagabond. Efter ett halvår på resande fot i Asien tvingades han tillbringa fjorton dar på ett sjabbigt rätthåll till hotell i Bombay i väntan på pengar för att kunna flyga hem till Sverige. Hemkommen planterade han idén om att starta en tidning för andra resenärer som han själv. Och eftersom den visade sig fylla ett behov växte den snabbt och har i dag nått en imponerande upplaga och en genomgående hög kvalitet.

Under åren har Vagabond haft reportage om i stort sett alla delar av världen, men det finns ett land som återkommer oftare än andra, och det är Indien. Vilket väl speglar att tidningsredaktionen själv hyser en klockarkärlek för Indien. De senaste åren har en rad lysande Indien-reportage publicerats i Vagabond, skrivna av tidningens redaktörer **Per J Andersson** och **Johan Tell** (den senare med ett förflutet i SYDASIEN för övrigt), liksom av utomstående skribenter typ **Tomas Löfström** och vår egen **Zac O'Yeah**.

Nu har Vagabonds förlag låtit sammanställa en nästan 500 sidor tjock reseguide, där kärnan utgörs av de bästa Indien-reportagen i Vagabond. Har man därför läst tidningen noga blir det till stor del en repetition – här finns exempelvis Per J Anderssons härliga texter från Delhi, Calcutta, Gujarat, Rajasthan och nu senast Punjab, liksom det fascinerande reportaget om **P K Mahanandia**, pojken från djungelbyn i Orissa som cyklade till Europa för att förenas med sin käresta och nu bor i skogen i Västergötland. Och Johan Tells skildring av äventyren i *Swinging Bombay* är festlig och träffsäker, som allting han skriver.

Alla texter är dock inte plockade ur Vagabond, en del är (förmodar jag) specialskrivet för boken, och annat har tidigare publicerats i andra tidningar. En sådan text är Zac O'Yeahs genomgång av den indiska matkulturen, som bygger på en gastronomisk upptäcktsfärd runt Indien, där självfallet det excellenta vegetariska Udupi-köket finns med bland godbitarna. Artikeln är den bästa i sitt slag jag läst.

Annat läsvärt är **Mikael Perssons** artiklar om Indiens nationalparker och trekking i Himalaya, och råd och tips för besök i alla Indiens delstater, sammanställda av samma Persson tillsammans med Per J Andersson.

Som helhet en ypperlig guidebok att ha med sig på resan till Indien. Det finns skönhetsfläckar; irriterande många korrekturfel, en del perifera texter som man undrar varför de finns med, och som det brukar vara i guideböcker en oerhört ytlig behandling av hinduismen.

Jag saknar den där texten som förklarar svåra fenomen i enkla ord och ändå får med det komplexa i religionen. Som sätter in de heliga skrifterna i sitt historiska sammanhang, förklarar gudarnas och gudinnornas funktion i människornas liv, och man slipper de tröttsamt förenklade epiteterna "hämnens gudinna Durga", den "blodtörstiga Kali" etc. Men man kan inte få allt här i världen.

Lars Eklund

BOOKS FROM INDIA

□ We stock a wide variety of indian publications in the field of history, performing arts, politics, art, archeology, architecture, reference, ecology, religion, sociology etc pertaining to South Asia.

□ For your requirements of such publications, kindly write/fax/e-mail your orders to:

MANOHAR BOOK SERVICE,
2/6 Ansari Road, Daryaganj,
New Delhi 110 002, India,

Ph: +91-11-328 4848, +91-11-327 5162

Fax +91-11-326 5162

email:

MANBOOKS@GIASDL01.VSNL.NET.IN

Tre röster från dagens Sri Lanka

JAMES GOONEWARDENE:
The tribal hangover.

CARL MULLER: Colombo – a novel.

JEAN ARASANAYAGAM: All is burning.

Samtliga utgivna på Penguin India, 1995.

James Goonewardene var en särpling bland Sri Lankas engelskspråkiga författare. Hettan och inlevelsen hos honom var inte att ta miste på. Som läsare hade jag alltid en känsla av att denne konservativa anarkist och svurne fiende till alla sorters stamtänkande var en djupt ärlig man, som skrev utifrån sig själv.

Ändå går hans civilisationsskritik inte alltid ihop med hans manliga individualister, idealiserade kvinnor, ondskefulla kurkar och landsbygdsroman-tik. Hans sista roman – han dog tidigare i år, 76 år gammal – blir jag inte heller riktigt klok på.

Harindra, en singalespojke, växer upp som adoptivbarn i Australien. Adoptivpappan är ett monster som bryter på tyska – Goonewardenes monster talar nästan alltid usel engelska! – och som till sist kastar ut Harindra på gatan.

Förlorade rötter

Harindra hamnar i slummen men lyckas resa sig, drar sig fram som taxichaufför och läser in en akademisk examen varefter han och en underbar kvinna förälskar sig i varann. Sin resa till Sri Lanka, för att söka sina förlorade rötter, förtar Harindra emellertid ensam.

I Sri Lanka förför han – som hämnd för sitt livs oförrätter? – en singalesiska. Hur han efter detta plötsligt förmår glömma sin tidigare älskade och hon samtidigt honom är emellertid mer än jag förstår. Men visst banar det väg för att Harindra och den förförda singalesiskan ska få varann...!

En annan lankesisk författare som uppmärksammats på senare år är den inte helt unge **Carl Muller**. Denne har bl a publicerat en märklig hatkärleksförklaring till sitt lands huvudstad i form av *Colombo – a novel*. Här varvas historik och kulturhistoriska betraktelser med fiktiva avsnitt.

Här sörjer Muller den gamla arkitekturens förfall, skriver om kanalgrävning och hamnanläggning, kostnaden för att hyra en riksha kring sekelskiftet. Här håller en halvt ihjälsvulten portugisisk armé med fanatisk tapperhet i det längsta stånd mot mångdubbelt överlägsna holländare – som hundrafemtio år senare själva inte åstadkommer mycket mer än skenfäktningar för att försvara Colombo mot den engelska hären. Nog så spännande!

Angelägen litteratur

Men Mullers stora bedrift är de fiktiva avsnitten. På nästan inget utrymme alls manar han fram miljöer och människoöden av ett slag som sällan förekommer i den lankesiska litteraturen.

Det börjar med det älskande paret som varje dag i hemlighet möts för att kela med varann under ett paraply. Fortsätter med slumflickan som mördas av pedofiler, smuggling med eller utan politiska förtecken, korruption och vidskepliga besvärjelser, gerillan som mördar kriminella och säkerhetspolisen som mördar misstänkta gerillamän, chefens älskarinna vars föräldrar ingenting får veta...

Carl Muller är exempel på hur en skenbart marginaliserad samhällsgrupp – i detta fall spillran av euroasiatiska burghers – kan skapa angelägen litteratur.

Jean Arasanayagam är också burgher och skriver också hon om ett Sri Lanka som håller på att förändras till oigenkännlighet, om värden som relativiserats och förtyglats.

Jean Arasanayagam är mest känd som poet men hennes målande detaljrika prosa är i sina bästa stunder en lika stark upplevelse som hennes poesi: Intensivt förtätad och ljusskim-

rande. Medan texten trevande rör sig framåt, skapas en bild av hur skört och flyktigt allt mänskligt och människoskapat överhuvudtaget är.

Buddhas eldpredikan

Titeln på novellsamlingen anspelar på Buddhas eldpredikan, om hatets och lustens eld som brinner och om alltings fåfänglighet. Texterna genomsyras av stämningar av ensamhet och rotlöshet. De befolkas av vilsna människor, ibland förstockade sådana – fångna i det förflutna, i sin kashögärd eller i äkten-skapets konventioner.

Där finns den unga kvinnan som återvänder från Mellanöstern, till ett Sri Lanka hon inte känner igen men som ändå uppväcker en känsla av djup lycka hos henne. Där finns läraren som inser att det inte längre är bildning och kunskap som gäller – endast framgång räknas.

Här finns en rakt berättad mordhistoria ur slummen och en fruktansvärd skildring av en kvinna som bland likhögarna från arméns klappjakt på oppositionella singaleser letar efter sin dotters älskade.

Skräck i flyktingläger

Den som redan läst något av Jean Arasanayagam känner igen åtskilligt. Men snarare än att upprepa sig visar hon att hon förmår återanvända ett material som redan tidigare inspirerat henne. Den avslutande novel-len, "Fear :Meditations in a camp", är en av samlingens allra starkaste texter.

Den bär såväl det allmängiltigas som det självupplevdas prägel. En stor del av handlingen utspelas i ett flyktingläger under tamilförföljelserna i juli 1983. Skräcken och intighetskänslan, till och med enskilda scener, känns igen från diktsamlingarna *Apocalypse - 83* och *Trial by terror*.

Samtidigt avtecknar sig Buddhas eldpredikan som en grymt ironisk bakgrund: Är det så här människan vinner visshet om hur skört och fåfängligt allting är. Ägodelar, trygghet, liv...

Anders Sjöbohm

SRI LANKA

FEBRUARI RESA -98

Ni som inte har fått platser till grupp-resorna i december har idag möjlighet att anmäla er till gruppresa i februari. Ring och boka inom 10 dagar, så få ni **200 kr i rabatt per person!**

SKRÄDDARSYDDA RESOR

efter era önskemål, året runt!
Till Sri Lanka kan vi erbjuda följande:

- ★ Sveriges bredaste sortiment
- ★ Specialpriser till adoptivfamiljer.
- ★ Ett tiotal flygbolag i olika priskategorier
- ★ Ett hundratal hotell i olika prisnivåer
- ★ Rundresor av olika slag
- ★ Svensktalande reseledare
- ★ Svensktalande guide på plats
- ★ Kontor och personal på plats
- ★ Personlig service

- Statliga resegarantier.
- Auktoriserad återförsäljare åt Air Lanka.
- Ansluten till PATA (Pacific Asia Travel Association).

OMNI TRAVEL

018-120000

Poetiskt minne av besöket

Röster från Indien –
Elva samtida indiska
författare

TOLKNINGAR FRÅN
ENGELSKA AV BIRGITTA
WALLIN OCH TOMAS
LÖFSTRÖM

En Bok För Alla och
Sveriges
Författarförbund

Röster från Indien

ELVA SAMTIDA INDISKA FÖRFATTARE

Det här är en antologi med ett antal indiska författare som kom ut i samband med det indiska författarbesöket i Sverige (se sidorna 16-17), en tunn men tilltalande volym där ett antal för Sverige tidigare fullständigt okända poeter (med ett undantag är alla bidragen dikter) har tolkats på svenska.

Och det är ju någonting ovanligt bara det, för man är inte direkt överöst med indisk poesi på svenska, och för det mesta är de svenska tolkningarna välgjorda även om man ibland anar att det gått lite för fort vid översättningen.

Bland poeterna finns en del mycket namnkunniga indiska författare som **K Satchidanandan** (Kerala), **Rukmini Bhaya Nair** (från Bengalen, men hon skriver på engelska), **Balachandran Chullikad** (Kerala) och **Ramakantha Rath** (Orissa), likväl som en del nyare författare som fortfarande kan anses vara på frammarsch.

Urvalet har bestämts av sammansättningen på den indiska gruppen som kom till Sverige, och hade givetvis främst sin aktualitet

under författarbesöket i oktober, även om många av dikterna står sig bra och kan läsas året om. Och ofta nog för att berättiga undertiteln seglar många korn av samtid upp vid en genomläsning, som hos den folk-käre högläsaren **Balachandran Chullikad**:
Jag fruktar inte kungen. / Så jag säger sanningen. / Vår fred / är den stubintråd / som ansluter bomber; / den väntar på eld.

Eller hos **Pratibha Nandakumar** (från Karnataka) i inledningsraderna till dikten "Collage":
Ögonbrynen är / Någons underarmar / Läpparna från en annons för / någon sorts burkmat / Ögonen är mötet mellan två sidoslut / och ett olycksreferat / En liten glimt / från en notis om drogmisbruk / Nej. Det uringade partiet är inte pumpor / från någon trädgårdssida.

Per Persson, Jr

Rohinton Mistry erhöll ALOA-priset

Den 19 november tilldelades den Mumbai-födde författaren **Rohinton Mistry** det danska ALOA-priset, som delas ut av Center for Litteratur fra Afrika, Asien, Latinamerika och Oceanien.

Vid ceremonin i Glyptotekets hörsal i Köpenhamn, fick Mistry priset på 10.000 kronor för sin senaste roman *En hårfin balans*, som nyligen getts ut på danska av förlaget Cicero (boken finns också på svenska).

Boken handlar om livet i miljonstaden Mumbai, bland de fattigaste och lägst stående på kastskalet, under tiden för **Indira Gandhis** undantagstillstånd och steriliseringskampanjer på 1970-talet. Det är en värld av förtryck och våld, men i dess mitt också humor, solidaritet och livskraft. Något som väl framgick när **Ole Reitov** läste högt valda avsnitt ur boken.

Lalitha Mathur sjöng klassisk indisk sång, **Annemette Karpen** dansade **BharataNatyam** och **Niels O Petersen** samt **Peter Leander** spelade sitarmusik som avslutning på en festlig kväll. Carlsbergs bryggeri, som äger Glyptoteket, stod givetvis för förfriskningarna.

Lars Eklund

Prisbelönad utomlands – åtalad i Indien

ARUNDHATI ROY:
The God of small things

Flamingo

Arundhati Roys debutroman utspelas i en by i den sydindiska delstaten Kerala. Året är 1969, miljön övervägande kristen, kommunistpartiet mäktigt. Snart upptäcker läsaren en rad olycksbådande antydningar: Tvååggstvillingarna Estha och Rahul ska skiljas från varann, Estha dessutom från mamman, och först som vuxna återförenas de båda. Deras kusin ska snart dö. En lågkastig hantverkare – som både mamman och tvillingarna älskar – ska utlämnas åt några ohyggligt brutala poliser.

Samtidigt förs handlingen långsamt framåt genom ett Nu, gestaltat med såväl visuell skärpa som språklig lekfullhet. Texten blir successivt alltmer laddad, alltmer sammansatt av nutid och förflutet och framtid, av humor och tragik samt av kärlek och hat. Inte minst dialogen tydliggör vuxenvärldens svek mot barnen och mot

de lågkastiga. Ingen märker när tvillingpojken Estha blir sexuellt utnyttjad och när det handlar om att gå emot de kompakta kastfödomarna slingrar sig kommunistpartiets lokale ledare.

I mitt tycke är *The God of small things*, som nyligen vann det prestigefyllda Bookerpriset, en maktalöst stark och gripande

roman. Och den är till råga på allt en debutbok – för tidigare har Arundhati Roy enbart skrivit manus till några filmer.

Utomlands har romanen blivit en stor bästsäljare, men i Indien, närmare bestämt i Pathanamthitta i författarinns hemstat Kerala har den dragits inför domstol för "obscenitet". Orsaken är en detaljerad sexskildring på sidan 337, där Ammu, en av de kvinnliga huvudpersonerna idkar älskog med den lågkastige snickaren Velutha, i formuleringar som inte anses rumsrena i dagens Indien.

Anders Sjöbohm

H A L V A
V Ä R L D E N S
L I T T E R A T U R

För gränsöverskridande
läsupplevelser!

HVL vägleder dig till
skönlitteraturen från Afrika,
Asien och Latinamerika.

Lagom till jul kommer
ett extra tjockt nummer
om barnlitteratur.

Där kan du bland annat
läsa om indiska barndoms-
skildringar.

Och du, vi har dessutom
gjort ett speciellt
Indien-nummer, nr.2 1997.

Sätt in 30:- på pg.21 62 72-5 och
skriv "Indiennummer", så kommer
tidskriften direkt hem i brevlådan.
En ett-årsprenumeration får du för
endast 150:-, samma pg. som ovan.

AFGHANISTAN

Luftbro till Hazarajat

□ I början av december beslutade FN:s livsmedelsprogram WFP om en luftbro för att rädda den hungrande befolkningen i den av talibanerna blockerade Hazarajat-regionen i centrala Afghanistan, där uppemot 160 000 människor befaras svälta ihjäl i vinter om inte hjälp sätts in. Talibanerna satte Hazarajat i blockad den 4 maj, som hämnd för att området kontrolleras av en av talibanernas huvudmotståndare, shiamilisen Hezb-i-Wahdat.

Villkor för fredssamtal

□ Talibanregimen accepterade den 17 oktober, enligt nyhetsbyrå AP, att förhandla med sina motståndare i den Nordliga alliansen, under förutsättning att samtliga oppositionsgrupper kommer till samtalen som ska hållas i Pakistan.

Ett absolut villkor för fredssamtal är dock fortfarande att de höga talibanska ämbetsmän som föll i oppositionens händer i samband med talibanernas misslyckade försök att erövra Mazar-i-Sharif i våras först släpps fria. Oppositionen avvisar bestämt inbiterna om fredssamtal i Pakistan, som man anser vara ett fientligt land p g a sitt stöd åt talibanregimen.

I början av december släpptes dock ett antal fångar ur fångenskap hos den tadjikiske krigsherren Ahmed Shah Massoud.

BANGLADESH

Fredsavtalet i hamn

□ 3 december undertecknades ett fredsavtal för Chittagong Hill Tracts där strider mellan regeringsstyrkor och Shantibahini, minoritetsbefolkningarnas gerillarörelse, pågått i mer än 20 år.

Avtalet innebär att ett regionalt råd upprättas som ger de tre distrikten i området en viss autonomi. Armén och paramilitära styrkor ska gradvis dras tillbaka medan gränstrupperna, Bangladesh Rifles, behåller sex baser i området.

Avtalet omfattar också en allmän amnesti för Shantibahinis medlemmar. Det största oppositionspartiet, BNP, har ända sedan det avgörande mö-

tet mellan premiärminister Sheikh Hasina Wajed och chakma-ledaren Upendra Lal Chakma den 12 september i Dhaka motsatt sig fredsavtalet som man betecknar som "författningsstridigt".

Flyktingar återvände

□ 578 flyktingar från Chittagong Hill Tracts återvände 21 november till Bangladesh över en provisorisk bro över gränsloden Feni. 1986 flydde de undan striderna till den indiska delstaten Tripura där de sedan dess levit i flyktingläger. Vid en ceremoni vid gränsen utlovade bangladeshiska regeringsrepresentanter ekonomiskt stöd till de återvändande.

Khaledas bror i komplott

□ Sayeed Iskandar, bror till oppositionsledaren Khaleda Zia, greps den 19 oktober i samband med att han skulle flyga till London. Iskandar anklagas för att ha planerat att mörda premiärminister Sheikh Hasina Wajed, när hon besökte London under Samväldestoppmötet den 24 oktober. Iskandar, före detta major, numera affärsman, greps ombord på planet bara några minuter innan det skulle lyfta.

Regeringen meddelade senare att underrättelseväsendet funnit att han i London skulle träffa några av de landsflyktiga officerare som 1975 mördade Sheikh Hasinas far, Mujibur Rahman. Själv förnekar Iskandar alla anklagelser.

Mindre jordbävning

□ En jordbävning med styrkan 6.1 på Richterskalan drabbade östra Bangladesh 22 november. I Chittagong kollapsade ett femvåningshus och totalt har 22 omkomna hittills påträffats. Också Cox's Bazar och Rangamati drabbades men de materiella skadorna tycks vara relativt begränsade.

Dödad av tiger på zoo

□ En pojke från ett närbeläget slumområde dömdes 18 november av en tiger på Dhaka zoo. Pojken hade tagit sig innanför avspärningen runt burenen. Dödsfallet aktualiserar behovet av förbättrad säkerhet och modernare anläggningar för de mer än 1.300 djuren.

INDIEN

Mordrapport fällde regeringen Gujral

□ Premiärminister Inder Kumar Gujral och hans minoritetsregering Förenade Fronten tvingades avgå i slutet av november, och den 4 december upplöste president Narayanan parlamentet. Nyval ska hållas i landet senast den 15 mars.

Regeringens fall beror på den kris som uppstod då kongresspartiet beslutade dra tillbaka sitt stöd åt regeringen. Detta p g a uppgifter i en rapport rörande mordet 1991 på Rajiv Gandhi, som en juristkommission under ledning av Milap Chand Jain i augusti överlämnade till inrikesminister Indrajit Gupta.

I rapporten som publicerades i november beskrivs bl a samröret mellan de tamilska befrielseströmmarna, LTTE, som mördade Rajiv Gandhi, och det nuvarande regeringspartiet i delstaten Tamil Nadu, DMK, under ledning av chefsminister M Karunanidhi. Inom kongresspartiet utkrävdes ansvar för mordet på partiets forne ledare – trycket från änkan Sonia Gandhi var stort – samtidigt som United Front-regeringen vägrade att ge vika för kraven på att utesluta DMK.

Billiga drivmedel

□ Bensinen är inte dyr i Sydasiens mätt med våra mått. Billigast är den i Bangladesh där den kostar ca 3 kr/litern och "dyrast" i Sri Lanka och Indien där den ligger på ca 7 resp 5 kr/litern. Allt enligt indiska ministeriet för drivmedel och naturgas.

Massaker på lågkastiga

□ Mer än 75 män, kvinnor och barn mördades natten till den 2 december i byn Lakshmanpur i Jehanabaddistriktet, delstaten Bihar. Byborna, i huvudsak daliter och lågkastiga sympatiserade med CPI-ML, naxaliteterna, som organiserat jordlösa lantarbetare i distriktet i kampen för högre löner. Storgodsägare i trakten och deras privatarmé, Ranbir Sena låg bakom massakern. Ungefär 300 angripare, som tros ha varit brahminer, rajputer, bhumiherer och lalas från byn Sahar tog sig kring midnatt i båtar över Sone-flo-

den och omringade byn. Sedan började de skjuta mot allt och alla. Efter massakern i det lilla samhället där det bodde cirka 500 familjer ropade mördarna religiösa hinduiska slagord.

– Ranbir Sena vill att de fattiga ska fortsätta att vara underdåniga mot godsägarna. De är rädda för vårt partis växande inflytande, sade en CPI-ML-funktionär i Jehanabad.

De indiska vänsterpartierna utlyste storstrejk i Bihar den 3 december och krävde att de skyldiga ska gripas. Regeringen i Bihar anklagas av kommunisterna för att hjälpa och stödja feodalherrarna. I slutet av 80-talet gjorde sig Ranbir Sena känt genom en massaker på 45 bybor i byn Baghaura, också i Bihar.

NEPAL

Thapa premiärminister

□ Lokendra Bahadur Chands koalitionsregering bestående av Rastriya Prajatantra Party (RPP), Nepal Sadbhavana Party (NSP) och nepalesiska kommunistpartiet UML föll i en förtroendeomröstning den 4 oktober, och två dagar senare svors den politiske veteranen Surya Bahadur Thapa för fjärde gången in som premiärminister av kung Birendra.

Maktskiftet kom till stånd efter att 17 parlamentsledamöter för regeringspartiet RPP med Thapa i spetsen valde att i omröstningen stödja oppositionens, Nepali Congress, mistroendeförklaring, och därmed splittrades RPP i två fraktioner. Thapas nybildade regering, Nepals 25:e sedan Rana-dynastin upphörde 1951, stöds av förutom RPP-utbrytarna av Nepali Congress 85 ledamöter, tre utbrytare från NSP samt två oavhängiga kandidater.

PAKISTAN

Presidenten avgick

□ Pakistans president Farooq Ahmed Leghari tvingades lämna sin post den 2 december. Därmed avgick premiärminister Nawaz Sharif med segern i en politisk maktkamp som paralyserat landet i flera veckor, och som stått mellan å ena sidan presidenten och chefsdomaren i Högsta domstolen, Sajjad Ali Shah, och å den andra sidan premiärminister

Nawaz. Chefsdomaren krävde från början att premiärministern skulle avgå, och denne svarade då med att i sin tur kräva presidentens avsked på blankt papper.

I ett läge tvingades Nawaz att stå till svars i rättssalen, åtalad för att ha uttalat förakt för domstolen sedan regeringen ogiltigförklarat ett av Shahs beslut. Men konflikten tog en ny vändning sedan Shahs kolleger i domstolen vänt sig emot Shah och suspenderade chefsdomaren från sin tjänst.

Om Nawaz Sharif skulle förklarats skyldig så kunde domen ha blivit diskvalificering från rätten att inneha ett folkvalt ämbete, och en annan möjlig utgång hade blivit att president Leghari återfått den författningsenliga rätt att avskeda en premiärminister som Nawaz Sharif fråntog honom i våras efter sin jordskredsseger i valet.

SRI LANKA

Fredsinvit trots terror

□ Den lankesiska presidenten Chandrika Kumaratunga deklarerade den 17 oktober att hon till och med kan tänka sig att "tala med djävulen" för att

få slut på det pågående etniska kriget i landet. I ett uttalande sade hon att de militära operationerna kommer att upphöra om separatiströrelsen LTTE, Tamilska Eelams befrielseströrelse, är villiga att förhandla.

Samtidigt förklarade hon sig dock inte skrämmas av terrordådet dagen innan mot World Trade Center i huvudstaden Colombo, då 18 människor omkom av en utplacerad bomb. Sprängdådet kom för regeringen synnerligen olägligt. Landets ekonomi hade just börjat återhämta sig efter förra årets bombdåd mot landets centralbank. Vid det attentatet dödades 91 personer och 1.400 skadades.

Tigrar utvidgar sjökrig

□ I juli kapade de Tamilska Tigrarna det koreanska hjälpfartyget Morang Bong. Senare släpptes fartyget och bogserades in till hamnen i Trincomalee. Men samtidigt bordade Tigrarna det kinesiska fartyget Cordialite, lastat med mineraler destinerat mot Rotterdam. I striden som följde skadades fartyget, dödades ett antal soldater och civila, och dessutom saknas 19 personer inklusive fem ur besättningen.

Tigrarna uppger att de tänker fortsätta sjökriget. Samtidigt har säkerhetsstyrkorna dragit igång Operation Hard Punch som motmedel. Sammantaget betyder det flera döda civila och fler sänkta fiskebåtar. 800 fiskebåtar har förstörts sedan 1990 och produktionen av fisk har sjunkit från drygt 12.000 ton till under 8.000 ton under de senaste fem åren.

Fortsatta övergrepp

□ Det urskillningslösa våldet mot civila fortsätter i Sri Lanka. Den 23 september tog sig över 50 poliser och hemvärnsmän in i byn Fourth Colony på östkusten för att sticka hus i brand och döda bybor. När röken skingrades låg sex tamiler döda och ett okänt antal allvarligt skadade. 66 hus hade bränts ner och över 1.300 människor hade flytt till grannbyar.

Flyktingar deporteras

□ Holland kommer att deportera 350 flyktingar till Sri Lanka enligt ett avtal man undertecknade med lankesiska regeringen i september. Tidigare finns ett liknande avtal för Schweiz som deporterat 696 lankesiska

flyktingar till Sri Lanka. Över 15.000 lankeser har flytt till Holland sedan 1984. Hollands utrikesminister anser att läget i Colombo är tryggt för de deporterade flyktingarna. FNs flyktingsekreteriat UNHCR säger i ett uttalande att en säker återvändo för förvägrade flyktingar till deras resp hemländer ökar chansen för dem som verkligen behöver få asyl i andra länder. Flera länder, bl a de nordiska, deporterar flyktingar till Sri Lanka trots att avtal om detta saknas. Det finns idag ca 350.000 tamilska flyktingar runt om i världen.

Terrorstämpel utmanas

□ Den 8 oktober terroriststämpades ca 30 organisationer av USA. En av dem var de Tamilska Tigrarna. Den amerikanska terrorstämpeln mot Tigrarnas utmanas nu av starka krafter i USA. Det är USAs före justitieminister William Ramsey Clark, som hävdar att Tigrarna måste bedömas utifrån det faktum att de har kontroll över ett eget territorium. Därför måste de anses ha rätt att utöva ett visst mått av "politiskt våld" för att skydda sina intressen.

Flyg till

➤ Indien, Bangladesh, Pakistan, Thailand, Sri Lanka, Hong Kong, Filippinerna, Singapore, Nepal etc

Med

➤ Gulf Air, Lufthansa, Tarom, British Airways, Aeroflot, Emirates, Alitalia, CSA eller något annat av våra bolag

metropolresor

Luntnakargatan 42

111 37 STOCKHOLM

Tel 08 - 10 45 58

Fax 08 - 723 06 66

e-mail:metropol@stockholm.mail.telia.com

Avsändare:
SYDASIEN
Box 1142
221 05 LUND

Posttidning B
Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen noterad på baksidan

Utgivningspostkontor LULEÅ 1

Indiska gudar – del III

VISHNU

För många hinduer, de som tillhör vaishnava-sekter, är Vishnu den förnämste guden, Universums bevarare. Han förekommer i veda-skrifterna, men först långt senare fick han rollen som den högste. Vishnu förknippas med läran om *avatara*, ”nedstigande”. Guden tänks stiga ner på jorden under skilda tidsåldrar när *dharma* är hotad, i gestalt av djur eller människa, för att skydda de goda och förgöra de onda.

Sedan 900-talet e Kr finns en tradition om att Vishnu haft 10 uppenbarelser. Han har visat sig som fisken *Matsya*; sköldpaddan *Kurma*; vildgalten *Varaha*; människolejonet *Narasinha*; dvärgen *Vamana*; som *Parashu Rama*; hjälten *Rama*; som *Krishna* (alternativt *Bala-Rama*); som *Buddha* och slutligen som *Kalki* – den kommande avataren, en rytare på vit häst som ska inleda en ny tidsålder. Vishnu framställs vanligen med sina gudomliga attribut: Lotusblomman, stridsklubban, *chakran* (soldiskusen) och snäckan. Hans gemål är gudinnan Lakshmi.

Nära förknippad med Vishnu är kulten av Krishna (Vasudeva). Att dyrka Vishnu i Krishna Vasudevas gestalt kallas *Bhagavata* (Bhagavat är ett av Vishnus epitet) och är utbredd över hela norra Indien. Den präglas av intensiv gudshängivenhet, *bhakti*.

Dyrkan av Vishnu identifieras också med Narayana, en extatisk helig gestalt i den mytiska urtiden med tillhåll vid floden Ganges. Han representerar hela kosmos och är en representation av brahman på jorden. I denna kult ingår tron att man genom total hängivenhet till en gud (*ekantabhakti*) uppgår i Narayana-brahman-Vishnu och därmed når befrielse från livets kretslopp.

FOTO: FER ROLAND

sydasien

Postadress: Box 1142,
221 05 Lund
Besöksadress: Råbygatan
5 B, 223 61 Lund (Eklund)
Telefon och fax:
046-13 35 68

E-mail: info@sydasien.m.se
Internet:
http://www.sydasien.m.se

Utgivare:
Tidskriftsföreningen
SYDASIEN

Ansvarig utgivare:
Thomas Bibin

Tidskriftsredaktör:
Lars Eklund

**Jubileumsnumrets
redaktion:** Thomas Bibin,
Lars Eklund, Stig Hansén,
Katarina Sandström Blyme
och Zac O'Yeah (Göteborg)

Tryck: Luleå Grafiska 1997

Register: Progek,
Göteborg, 031-24 34 40
ISSN: 0282-0463

Prenumeration:
Medlemskap i tidskriftsföreningen SYDASIEN, inkl fyra nummer av tidningen (ett år) kostar för privatpersoner i Sverige 160 kr. Prenumeration för institutioner och bibliotek 200 kr. Övriga Norden (B-post) 240 kr, övriga Europa (B-post) 275 kr, utom Europa (A-post) 310 kr.
Lösnummerpris: 40 kr
Postgiro: 79 54 96-9
SYDASIEN.

Nästa nummer utkommer i mars. Artiklar och debattinlägg välkomnas

Manusstopp:
10 februari 1998

Lokala kontaktpersoner:

Stockholm: Zac O'Yeah,
Körsbärsvägen 9, 9 tr,
114 23 Stockholm,
08-612 68 48

Göteborg: Thomas Bibin,
Sjömansgatan 7, 413 15
Göteborg, 031-775 02 01

Skåne: Staffan Lindberg,
Möllvängsvägen 27,
222 40 Lund, 046-21 13408

Köpenhamn: Stig Toft
Madsen, Strandgade 92,
DK-1401 København K,
(+45) 31 54 56 11

SYDASIEN:s försäljningsställen

Internet:
www.sydasien.m.se
www.kiosken.com

Stockholm:
Handel och Vandel, Östgötagatan 33
Mediarummet, Stora Nygatan 26
Press Specialisten, Sveavägen 52
Press Center, Gallerian, Hamngatan 37
Press Point, Kungsgatan 14
Press Stop Söder, Götgatan 31

Göteborg:
Alternativ Handel, Södra Larmgatan 18
Press Butiken, Drottninggatan 58

Malmö:
Cafe; Nutiden, Davidshallsgatan 4
Press Stop, Södregatan 20

Uppsala:
Globalen, Sysslomansgatan 2
Press City, Drottninggatan 2
Uppsala Bokcafé, Kungsgatan 41

Danderyd:
Bokhandeln i Djursholm, Vendeavägen 8

Gävle:
Alternativboden Lyktan, Kyrkogatan 14

Karlshamn:
Antikvariat Bode Karlshamn, Ronnebygatan 15

Karlstad:
Karlstads Bokcafé, Gjuteriet, Verkstadsgatan 1

Kinna:
El Mundo Världsbutik, Stationsgatan 8

Linköping:
Press Stop Linköping,
Trädgårdstorget 4

Lund:
Press Stop Lund, Klostergatan 8 B

Umeå:
Press Stop Umeå, Skolgatan 51

Västerås:
Press World, Hantverkargatan 9

Du kan också beställa nya och äldre exemplar av SYDASIEN direkt från redaktionen.
Telefon 046-13 35 68
c-post: info@sydasien.m.se

